Ազգ
Azg
armenian daily
18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2001 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 (2212)

Թուրքիայի ղեկավարները դիմել են ֆրանսիացի իրենց գործընկերներին

ԱՆԿԱՐԱ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 18-ին Ֆրանսիայի Ազգային ժողովում Հայոց ցեղասպանության օրինագծի քննարկման առնչությամբ Թուրքիայի նախագահ Սեզերը, վարչապետ Էջեւիթը եւ Թուրքիայի խորհրդարանի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Ինանը նամակներով դիմել են Ֆրանսիայի իրենց պաշտոնակիցներին նման զարգացումը կանխելու կոչով: Ֆրանսիայի նախագահ Շիրակին եւ վարչապետ Ժոսպենին ուղղված ուղերձներում մասնավորապես նշվում է. «Երկու բարեկամ պետությունների տնտեսական եւ քաղաքական հարաբերությունները կտուժեն օրինագծի ընդունման պարագայում: Այդ մեղադրանքներն անհիմն են: Ձեր սխալ կեցվածքը բացասաբար կազդի Կովկասում տիրող իրավիճակի վրա»: Թուրքական խորհրդարանի արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահն իր գործընկեր Լոնքլին հղած ուղերձում մասնավորապես նշում է, որ ընդունելիք օրինագիծը հակասում է Ֆրանսիայի Սահմանադրությանը եւ ՆԱՏՕ-ի սկզբունքներին: Ինանը թուրքական մամուլին ասել է նաեւ, թե ֆրանսիացի իր գործընկերն ունի հայամետ դիրքորոշում:

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ

Հայաստանը դարձավ Եվրախորհրդի լիիրավ անդամ

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 17-ին, Երեւանի ժամանակով ժամը 16-ի սահմաններում ավարտվել է Եվրոպայի խորհրդի Նախարարների պատվիրակների կոմիտեի նիստը, որի ընթացքում միաձայն որոշում է կայացվել Եվրախորհրդին Հայաստանի եւ Ադրբեջանի լիիրավ անդամակցության վերաբերյալ: Այսպիսով, Հայաստանը դարձավ այդ կազմակերպության 42-րդ անդամ երկիրը:

ԱԺ հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից հայտնեցին, որ հունվարի 25-ին Ստրասբուրգի Եվրոպայի պալատի առջեւ հանդիսավոր պայմաններում կբարձրացվի Հայաստանի Հանրապետության պետական դրոշը: Արարողությանը կմասնակցի ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորած պատվիրակությունը:

Ինչպես հայտնեցին ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովից, նախատեսվում է, որ հանրապետության նախագահը ելույթով հանդես կգա Եվրախորհրդի Խորհրդարանական վեհաժողովի լիագումար նստաշրջանում: Հունվարի 22-26-ը կայանալիք նստաշրջանի աշխատանքներին մասնակցելու նպատակով հունվարի 20-ին Ստրասբուրգ կմեկնի ԱԺ արտաքին հարաբերությունների մշտական հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Հովհաննիսյանի ղեկավարած խորհրդարանական պատվիրակությունը:

ԵԽ Նախարարների ներկայացուցիչների կոմիտեի հունվարի 17-ի նիստում Հայաստանի վերաբերյալ որեւէ զեկույց չի ներկայացվել: Լսվել են Ադրբեջանին առաջադրված պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ զեկույցներ, մասնավորապես կապված հունվարի սկզբին 11 ընտրատարածքներում Միլի մեջլիսի կրկնական ընտրությունների անցկացման հետ, ինչպես նաեւ մշտական մոնիտորինգի արդյունքները քաղբանտարկյալներին ազատ արձակելու վերաբերյալ:

«Ադրբեջանին Եվրախորհուրդ պիտի ընդունեին Սումգայիթի կոտորածից առաջ»

Կասկած չկար, որ հունվարի 17-ին եվրախորհրդի (ԵԽ) նախարարների կոմիտեի 737-րդ նիստում վճռվելու էր Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ԵԽ-ին անդամակցելու հարցը:

Հայաստանը շատ ավելի վաղ կարող էր անդամակցել ԵԽ-ին եւ դառնալ եվրոպական «խորհրդատվական» այս կազմակերպության 42-րդ անդամը, եթե նախապես օրակարգում դրված չլիներ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միաժամանակյա անդամակցության խնդիրը: Ադրբեջանի բռնապետ-նախագահ Հ. Ալիեւը, որպեսզի ցույց տա, թե ինքը եւ իշխող վարչակարգն այնքան էլ տոտալիտար չեն, հունվարի 17-ի նախօրեին համաներում է իրականացրել: Ադրբեջանի բանտերում պահվող շուրջ 9000 հանցագործներից 2300-ն ազատ կարձակվեն, 800-ի բանտարկության ժամկետը երկու անգամ կկրճատվի, 4400-ի պատժամիջոցը կմեղմացվի, 1300 ամբաստանյալների նկատմամբ կդադարեցվի քրեական գործի շարունակությունը:

Էլեկտրոնային Gazeta SNG.ru թերթը գրում է, թե անկախ նրանից Ադրբեջանին կընդունեն, թե՝ ոչ, հանցագործների համաներում կիրականացվի. «Մեր կարծիքով, Ադրբեջանին ԵԽ պետք է ընդունեին շատ ավելի վաղ, ասենք, Սումգայիթի կոտորածից առաջ: Այդ դեպքում, մարդիկ, ովքեր կազմակերպեցին այդ փոքր քաղաքի հայ ազգաբնակչության սպանդը, պատասխան կտային կատարած բարբարոսության համար»:

Նշենք, որ համաներման ենթակա 9000 հանցագործների մեջ չկա մեկը, որ բանտարկված լինի հայկական սպանդին մասնակցելու մեղադրանքով: Սումգայիթյան ջարդերից բանտարկվել էր միայն մեկ մարդ, եթե չեմ սխալվում՝ 10 տարի ժամկետով:

Թ. Հ.

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրքիան անընդմեջ դիրքորոշում է փոխում

Հարափոփոխ դիրքորոշումները հուսահատության նշան են

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Այսօր Ֆրանսիայի Ազգային ժողովը վերաքվեարկելու է 1998-ի մայիսի 29-ին իր իսկ կողմից ընդունված Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու օրինագիծ: Արդյունքները հայտնի կդառնան ավելի ուշ: Բայց եւ այնպես լուրջ հիմքեր կան ենթադրելու, որ այս օրինագիծն օրենքի ուժ կստանա, այսինքն՝ կընդունվի: Այդպիսի հիմքերից կարելի է համարել Ֆրանսիայի ԱԺ պատգամավոր, Ֆրանսիա-Հայաստան բարեկամության խմբի նախագահ Ժան Պոլ Բրեի հավաստիացումը, որ հունվարի 13-ին էլեկտրոնային փոստով **«Ազգին»** էր հաղորդվել: Նույնը վերաբերում է ֆրանսիական Սենատի փոխնախագահ, Մարսելի քաղաքապետ Ժան-Կլոդ Գոդենի հավաստիացմանը, ինչի մասին հունվարի 16-ի հաղորդագրությամբ Մարսելից տեղեկացրեց մեր թղթակիցը:

Վերոհիշյալ հավաստիացումները, ինչ խոսք, կարեւոր են: Այնուամենայնիվ, թվում է, թե Հայոց ցեղասպանության ճանաչման օրինագծին Ֆրանսիայի ԱԺ-ի տրամադրվածության առումով ավելի քան կարեւոր է թուրքական հակազդեցության հարափոփոխ բնույթն ու ձեռնարկվող հակաքայլերի հակասականությունից բխող հուսահատությունը: Ֆրանսիայի խորհրդարանականների ենթադրվող տրամադրվածությունը 1915 թ. Ցեղասպանությունը ճանաչելու հարցում հազիվ թե բացատրվի պատմական արդարության վերականգնման, ինչպես նաեւ մարդկային խղճի արթնացման մոտիվներով միայն:

Ակնհայտ է, որ տվյալ դեպքում գերակշռողը քաղաքական դրդապատճառներն են, ինչպես, ասենք, ԱՄՆ «լիազոր ներկայացուցիչ» Թուրքիային հնարավորին չափ հեռու պահել եվրամիությանն անդամակցելուց, կամ նախադրյալներ ստեղծել Անդրկովկաս ներթափանցելու համար եւ դա իրականացնել Հայաստանի միջոցով: Սակայն, անկախ դրդապատճառների բնույթից, Հայոց ցեղասպանության մուտքը եվրոպական երկրների, առավել եւս Ֆրանսիայի խորհրդարանի օրակարգ միանգամայն դրական տեղաշարժ է, հատկապես այն դեպքում, երբ դրա ճանաչումը դարձել է ՀՀ արտաքին քաղաքականության ռազմավարական հիմնահարցերից մեկը:

Այս ամենի առումով պատահական չէ, որ թուրքական իշխանությունները, բախվելով համանման տեղաշարժերին, հավասարակշռությունից դուրս են գալիս, այդպիսի իրավիճակում ձեռնարկվող հակաքայլերն ակամա զրկվում են տրամաբանությունից, եւ հուսահատությունն անխուսափելի է դառնում:

Տես ▸ էջ 3

Ալիեւը ԱՄՆ դեսպանի հետ քննարկել է Պուտինի եւ Ռոբերտսոնի այցերի արդյունքները

ԲԱՔՈՒ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ: Հունվարի 17-ին՝ օրվա երկրորդ կեսին, Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն ընդունել է ԱՄՆ դեսպան Ռոս Վիլսոնին: Դեսպանը հաղորդել է, որ կցանկանար նախագահի հետ քննարկել Ռուսաստանի ղեկավար Վլադիմիր Պուտինի եւ ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնի այցերի արդյունքները: Նա նաեւ Ալիեւին տեղեկացրել է Ամերիկայի նոր վարչակազմի կազմավորման գործընթացի մասին: Այդ առնչությամբ դեսպանը նաեւ շեշտել է ԱՄՆ նոր պետքարտուղար Քոլին Փաուելի դիրքորոշումը, որը հայտարարել է «Կովկասում ԱՄՆ-ի հատուկ շահերի» առկայության մասին: Իր պատասխան խոսքում Ալիեւը ողջունել է Փաուելի խոսքերը եւ հույս հայտնել, որ նոր վարչակազմի ներքին եւ արտաքին քաղաքականությունը բարեհաջող կլինի: Ալիեւը նաեւ նշել է, որ կցանկանար դեսպանի հետ քննարկել Կոնգրեսի 907 հոդվածն անվավեր ճանաչելու առնչությամբ մի խումբ սենատորների դիմումն ԱՄՆ-ի նախագահին: Այնուհետեւ հանդիպումն ընթացել է առանց մամուլի մասնակցության:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Դատաքննությունն ավարտվեց, մեղադրական ճառը՝ հունվարի 29-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԼՂՀ գերագույն դատարանում ընթացող մարտի 22-ի քրեական գործի դատաքննության այսօրվա նիստում դատարանն ավարտել է քրեական գործի նյութերի հետազոտումը: Ինչպես Արմենպրեսի թղթակցի հետ հեռախոսազրույցում ասաց Սամվել Բաբայանի պաշտպան Ժուդեքս Շաքարյանը, նիստում միջնորդություններ են ներկայացրել ամբաստանյալների պաշտպանները:

Էրիկ Փարամազյանի փաստաբան Էդվարդ Չինարյանը միջնորդել է հանցակազմի բացակայության հիմքով իր պաշտպանյալի մասով կարճել ահաբեկչական ակտի մեղադրանքը: Սասուն Աղաջանյանի պաշտպան Էդվարդ Աղաջանյանի միջնորդությունն առնչվել է իր պաշտպանյալին մեղսագրված զենքի հափշտակության մեղադրանքին: Պաշտպանը նշելով, որ Ս. Աղաջանյանը որեւէ մասնակցություն չի ունեցել Մաճնա գյուղ զենքի տեղափոխման հետ, միջնորդել է այդ մասով կարճել քրեական գործի վարույթը: Դատարանի կողմից վերը նշված միջնորդությունները մերժվել են:

Փաստաբան Ժ. Շաքարյանի ասելով, ինքը դատարանում հայտարարել է, թե պատրաստվում է հաջորդ նիստին միջնորդություն ներկայացնել, սակայն դատավոր Սուրեն Ալեքսանյանը հայտարարել է դատաքննության ավարտը:

Հունվարի 29-ի նիստում ճառով հանդես կգա մեղադրող կողմը:

ԲԱՔՈՒ

ՆԱՏՕ-ն իրեն խաղաղարարի դեր չի վերապահում

Ալիեւ. Հակամարտությունը չի կարող հավերժ շարունակվել

ԲԱՔՈՒ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՆԱՏՕ-ն իրեն խաղաղարարի դեր չի վերապահում ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության հաղորդման, այդ մասին հայտարարել է Հյուսիսատլանտյան դաշինքի գլխավոր քարտուղար Ջորջ Ռոբերտսոնը, որը չորեքշաբթի օրը ժամանել է Բաքու:

Միաժամանակ նա ընդգծել է, որ ՆԱՏՕ-ն կպաշտպանի հակամարտության կարգավորմանը նպատակաուղղված միջազգային բոլոր ջանքերը, ինչպես նաեւ կարող է մասնակցել խաղաղության պահպանմանը դրա լուծումից հետո:

Ջորջ Ռոբերտսոնն այն կարծիքին է, որ ղարաբաղյան խնդրի լուծումը կախված է ամենից առաջ նրա անմիջական մասնակիցներից:

ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարը բարձր է գնահատում ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործում Ռուսաստանի միջնորդական ջանքերն ակտիվացնելու վերաբերյալ Վլադիմիր Պուտինի արած հայտարարությունը:

Այդ մասին Ջորջ Ռոբերտսոնը հայտարարել է Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ հանդիպման ժամանակ: Երկժամյա հանդիպումից հետո տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում շարունակելով այդ թեման, ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարն ընդգծել է, թե, ինչպես իրեն է թվում, ՌԴ նախագահը ցանկանում է լուծել այդ հիմնախնդիրը: Ռոբերտսոնը նշել է, թե ինքը եւս այդ խնդրի լուծման կողմնակից է, «բայց հարկավոր է լուծել անաչառ», ասել է նա:

Հեյդար Ալիեւն այն կարծիքին է, որ ՆԱՏՕ-ն պետք է մեծ ուշադրությամբ վերաբերվի ղարաբաղյան հակամարտությանը:

Ալիեւն ընդգծել է, որ Կովկասի անվտանգությունն ապահովվում է մի շարք բաղադրատարրերով, որոնցից կարեւորագույնը տարածաշրջանային հակամարտությունների կարգավորումն է: Նախագահի կարծիքով, դրանց թվում հատուկ տեղ է պատկանում հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը: Այդ 13-ամյա հակամարտությունը չի կարող հավերժ շարունակվել, հայտարարել է Հ. Ալիեւը:

«Մենք կարծում ենք, որ ՆԱՏՕ-ի հիմնական նպատակը գոնե Եվրոպայում խաղաղություն հաստատելն է, որի բաղկացուցիչ մասն է նաեւ Հարավային Կովկասը», ասել է նա:

ԱԶԳ

անցուդարձ

«Ազգը» դեկտեմբերի 20-ի, ինչպես նաեւ այս տարվա հունվարի 8-ի համարներում անդրադարձել է այս տարվա վտանգված մարդահամարի անցկացմանը։ Հոդվածները, սակայն, մասնակիորեն էին արծարծում առաջացած հիմնախնդիրները։ Իրականում ստեղծվել է մի վիճակ, երբ մարդահամարի անցկացումը գոնե այս տարի արդեն անհնարին է դարձել։

Վերջին մարդահամարը հանրապետությունում անցկացվել է 1989 թվականին։ Այսինքն՝ այն ժամանակ, երբ ֆինանսների նախարարությունը դեռ չէր կարող ֆինանսների սակավությունից անընդհատ բողոքել։ Դրա փոխարեն այդ մարդահամարի նորմալ անցկացմանը խոչընդոտեց միգրացիոն խառնիխուռն իրավիճակը, որը կապված էր Ադրբեջանից գաղթվածային ներգաղթի, երկրաշարժի հետեւանքների եւ այլ հանգամանքների հետ։ Սպասվում էր, որ 10 տարի հետո նոր մարդահամարը որոշակի շտկումներ կմտցներ, մինչդեռ խորհրդարանն ընդամենը 1999 թ. ընդունեց «Մարդահամարի մասին» օրենքը, այսինքն՝ գործընթացը թեթեւ ձեռքով այդ տարի էլ հետաձգվեց։ Դրա փոխարեն 2000 թ. փետրվարին կառավարությունը որոշում կայացրեց, համաձայն որի մարդահամարն անցկացվելու էր 2001 թ. հոկտեմբերի 10-19-ը։ Մինչ այդ, սակայն, հենց այդ տարի սկսվեց փորձնական մարդահամարի մի գործընթաց, որի նպատակը կոնկրետ արդյունքների վերհանումը չէր, այլ հնարավոր հիմնահարցերի բացահայտումը, որոնք կարող են առաջանալ իսկական մարդահամարի ժամանակ։ Տարածքային կառավարման նախարարության մարդահամարի վարչության պետ Սամվել Ներսիսյանի խոսքերով՝ այս ընթացքում դեռեւս կատարվել են ստացված արդյունքների կոդավորումը, տվյալների համակարգչային մուտքագրումը եւ աղյուսակավորման աշխատանքները։ Սպիտակ քաղաքում կատարված փորձնական մարդահամարը ցույց է տվել, որ հիմնական խնդիրները կապված են լինելու հատակագծերի (աղետի գոտում) հետ, քանի որ որոշակի շինարարական աշխատանքներից հետո դրանք էական, համապատասխան գերատեսչությունների կողմից դեռեւս չհաստատված փոփոխություններ են կրել։ Հաջորդ եւ բավականին դժվարահարույց հիմնահարցը կապված է շարժական տնակների եւ դրանցում բնակվողների հետ, որոնք անընդհատ տեղաշարժման մեջ են։

Փորձնական մարդահամարի համար, սակայն, նախատեսված 100 մլն դրամի փոխարեն ծախսվել է 28 միլիոնը միայն։ Վարչության պետի խոսքերով՝ ֆինանսավորում պարզապես չի եղել։ Բնականաբար որոշ աշխատանքներ թերի են կատարվել, ինչպես քարտեզագրումը, որի դիմաց, չնայած բնույթով աշխատատար լինելուն, գումարներ գրեթե չեն հատկացվել։

Հետաքրքրականը, սակայն, այն է, որ կառավարությունը ստրատեգիական նշանակության այս հարցի հանդեպ մոտեցումը համառորեն չի փոխում։ Եթե փորձնականը ֆինանսավորվել էր 3 անգամ պակաս, ապա 2001 թ. մարդահամարի համար վարչությունը 1 մլրդ 194 մլն դրամի անհրաժեշտության մասին է խոսում։ Տարվա բյուջեում, սակայն, արտացոլում է գտել այդ գումարից 92 միլիոնը, այսինքն՝ գրեթե ոչինչ, այսինքն՝ նույնիսկ ավելի քիչ, քան հանրապետության տարածքի ընդամենը 40 տոկոսի վրա կատարված ընդամենը փորձնական մարդահամարի դեպքում։ Եվ մինչ ֆինանսների նախարարությունն անընդհատ ծամծմված «նույն ռոմանսն» է երգում, մարդահամարի վարչության պետը վստահեցնում է, որ եթե ֆինանսավորում չլինի, իրենք ուղղակի չեն կարող մարդահամար անցկացնել։ Եվ ինչպե՞ս անցկացնել, երբ ըստ համապատասխան համապետական վարչության հաստատած նախահաշվի, այդ 1 մլրդ 194 մլն-ից միայն աշխատավարձերի մասը կազմում է 60 տոկոս, ավելի կոնկրետ՝ պարտադիր սոցապ վճարները ներառյալ 781 մլն դրամ։ Եթե հիմնվենք մարդահամարի անցկացման ընդունված նորմերին, ըստ որի քաղաքային բնակավայրերում յուրաքանչյուր 250 եւ գյուղական 350 բնակչին բաժին է ընկնում մեկ հաշվարար, ապա անհրաժեշտ է մոտ 13 հազար հաշվարկային հատված, որոնց աշխատավարձը կազմում է 25 հազար դրամ։ Սակայն մենք դեռեւս անտեսում ենք ողջ ապարատի աշխատողների, տեխնիկական, նյութական միջոցների, քարտեզագրման համար (որն, ի դեպ, մրցութային է լինելու եւ մեծ գումարներ է պահանջում) անհրաժեշտ ֆինանսավորումը, ինչպես նաեւ միայն մարդահամարի անցկացման համար ժամանակավոր բացվող աշխատատեղերի հրահանգիչների, ցուցակագրողների, մարդահամարի տեղամասերի վարիչների եւ այլ աշխատավարձերը, որոնք հաշվարարների հետ ընդհանուր առմամբ կազմում են 17 հազար 100 մարդ։ Իհարկե, որոշակի կրճատումների կարելի է գնալ, սակայն ամեն դեպքում դա մի քանի անգամ գերազանցում է բյուջեով նախատեսվածը։

Վարչությունը ելքն այլ կերպ այլեւս չի տեսնում, քան միջազգային կազմակերպություններին դիմելը։ Այդ քայլին արդեն գնացել են, մինչդեռ մինչեւ հիմա որեւէ արձագանք չի եղել։ Հիշեցնենք, սակայն, որ մարդահամարի ստրատեգիական, համապետական նշանակությունը կասկած հարուցել չի կարող, եւ դա զուտ պետության ֆունկցիան է, սակայն այդ կառույցը արդեն երկու տարի ոչ մի կերպ չի կարողանում հիշյալ ուղղությամբ գումարներ հատկացնել։ Թերեւս հեռու չէ այն օրը, երբ կառավարությունը կհրապարակի իր հերթական որոշումը՝ հետաձգել մարդահամարի անցկացումը։ Մինչեւ ե՞րբ...

«Առանց ֆինանսների մենք ուղղակի չենք կարող մարդահամար անցկացնել»

1 մլրդ 194 միլիոնի փոխարեն՝ ընդամենը 92 մլն դրամ

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ՀԱԿԻՐՃ

Նոր նշանակումներ Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնում եւ Վիրահայոց թեմում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսի հայրապետական տնօրինությամբ Փառեն եպս. Ավետիքյանը նշանակվել է Մայր Աթոռ Սբ. Էջմիածնի վարչակազմակերպական գործերի կառավարիչ՝ պահպանելով Մայր աթոռի թանգարանների վարիչ-տնօրենի իր պարտականությունները։ Նորին Սրբության մեկ այլ տնօրինությամբ Արշակ աբեղա Խաչատրյանը նշանակվել է Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի դիվանապետ։ Մայր աթոռի տեղեկատվության համակարգից հայտնում են, որ հայրապետական տնօրինությամբ Գուրգեն վրդ. Աղաբաբյանն ազատվել է Վիրահայոց թեմի Սամցխե-Ջավախքի առաջնորդական փոխանորդի պաշտոնից՝ Գերմանիա ուսման մեկնելու կապակցությամբ։ Սամցխե-Ջավախքի առաջնորդական փոխանորդ է նշանակվել Բաբկեն աբեղա Սալբիյանը։

Էլեկտրատրանսպորտը կշարունակի աշխատել

ԵՐԵՎԱՆ 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Ըստ մայրաքաղաքում տարածված լուրերի, հունվարի 17-ից դադարեցվելու էր մայրաքաղաքի էլեկտրատրանսպորտի աշխատանքը։ Երեւանի քաղաքային տրանսպորտի վարչության պետի տեղակալ Սլավիկ Հայրապետյանն Արմենպրեսի թղթակցին ասաց, որ այդպիսի ահազանգ եղել է «Երեւանէլցանց» ընկերության կողմից, քանի որ էլեկտրատրանսպորտի ձեռնարկությունը վերջինիս պարտք է 580 մլն դրամ։ Սակայն ձեռք բերված փոխադարձ համաձայնությամբ վերջին 4-5 տարիներին կուտակված պարտքը մարվելու է աստիճանաբար, եւ էլեկտրատրանսպորտը շարունակելու է աշխատանքը։

«Էլինեսը» լուծարվել է

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Էլինես» ձեռնարկությունը, որը սպասարկում էր միջգերատեսչական հեռախոսակապը, տնօրինության հավաստմամբ, լուծարվել է։ Այս փաստը հաստատեցին տրանսպորտի եւ կապի նախարարությունում, սակայն այլ մանրամասներ չհաջողվեց պարզել ոչ ձեռնարկությունում, ոչ էլ նախարարությունում։ Այսուհետեւ մատուցվելո՞ւ է կապի այդ տեսակի ծառայություն, նախատեսվո՞ւմ է արդյոք այն փոխարինել մեկ ուրիշով. այս հարցերի կապակցությամբ տրանսպորտի եւ կապի նախարարությունում ասացին, որ հիշյալ ձեռնարկությունը մասնավոր է, եւ նախարարությունը որեւէ կապ չունի նրա հետ։ Իսկ եթե որեւէ ընկերություն ներկայացնի նորմալ ծրագիր՝ նախարարությունը պատրաստ է նրան տալ լիցենզիա։

Ճշմարտությունը պարզելու զոհված ծնողների հույսերը չարդարացան

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Խաղաղ ժամանակ զոհված զինվորի ծնողների՝ իրենց որդու զոհվելու փաստով գործի արդարացի քննության հույսերը չարդարացան. Հայաստանի Վճռաբեկ դատարանի քրեական եւ զինվորական գործերի պալատի որոշմամբ նշանակված նոր քննությունը կատարում են միեւնույն անձինք եւ միեւնույն ոճով։

Ինչպես արդեն հաղորդվել է, 1999 թ. ժամկետային ծառայության զինվոր Կարեն Մալխասյանի զոհվելու փաստի առթիվ հարուցված գործը ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի հանձնարարությամբ վերցվել է հատուկ հսկողության տակ։ Կարենի հայրը՝ Հենրիկ Մալխասյանը ապացույցներ էր հավաքել, որ որդու մահը պատահականություն չէ, սակայն չէր կարողացել համոզել դատարանին, որը հիմք էր ընդունել նախաքննության եզրակացությունները։ Իրավապաշտպանները, մասնավորապես՝ Սախարովի անվան մարդու իրավունքների պաշտպանության հայկական կենտրոնը, միացան Հենրիկ Մալխասյանին եւ սկսեցին պահանջել գործի վերանայում։ Վճռաբեկ դատարանի քրեական եւ զինվորական գործերով պալատը վճիռ կայացրեց լրացուցիչ քննության վերաբերյալ։ Սակայն, ինչպես համոզված են եւ ծնողները, եւ իրավապաշտպանները, վեց ամսում նոր փաստեր այդպես էլ չեն հավաքվել։

Նախաքննության թույլ տված սխալները ծնողներին օգնել է բացահայտել Սախարովի անվան կենտրոնի իրավաբան Արմինե Մելքոնյանը, որի կարծիքով, նոր քննությունը կատարվել է առանց որեւէ փոփոխության եւ նույն արդյունքներով։

Կենտրոնի տնօրեն Լեւոն Ներսիսյանը հայտարարեց, որ կենտրոնում հավաքված են համանման շատ գործեր, երբ նոր քննությանը մասնակցում են միեւնույն փորձագետները, որոնք արդեն մի անգամ վատ են կատարել իրենց գործը։

«Դա ոչ միայն իմ ողբերգությունն է, այլեւ բոլոր նրանց, որոնց երեխաները զոհվել են բանակում խաղաղ ժամանակ։ Ես մենակ կանգնած եմ ամբողջ այդ համակարգի հանդիման եւ խնդրում եմ բոլորին օգնել հաստատելու ճշմարտությունն եւ արդարությունը», «Նոյյան տապանի» թղթակցի հետ զրույցում հայտարարեց զինվորի մայրը՝ Սիդա Մալխասյանը։

Հեռուստատեսային բանակցություններ Մոսկվայում

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՍՆԱՐՔ։ Մոսկվայում ընթացող բանակցությունների դրական արդյունքների դեպքում, ОРТ եւ РТР ռուսական հեռուստաալիքների հեռարձակումը Հայաստանում կշարունակվի։ Այդ մասին հայտարարեց «Հայաստանի հեռուստատեսային ցանց» ՊՓԲԸ գործադիր տնօրեն Ռոբերտ Հարությունյանը։

Նա հերքեց պտտվող այն լուրերը, թե արդեն հունվարի 20-ից հեռարձակումն հանրապետությունում կդադարեցվի։ «Քանի դեռ բանակցությունները չեն ավարտվել, չի կարելի նշել վերահեռարձակման հնարավոր դադարեցման կոնկրետ ժամկետներ», ընդգծեց Հարությունյանը։

Նրա խոսքերով, ռուսական ընկերությունները հրաժարվում են պայմանագիր կնքել Հայաստանի հեռուստատեսային ցանցի (ՀՀՑ) հետ՝ պատճառաբանելով, որ վերահեռարձակման համար պետք է վճարի Հայաստանը։ РТР-ը հանրապետության հետ պայմանագիր ունի դեռ 1998 թ-ից եւ այդ ընթացքում ՀՀՑ հեռուստաընկերության պարտքը կազմել է 112 մլն դրամ։ Ինչ վերաբերում է ОРТ-ին, ապա նա պայմանագրի գործողությունը դադարեցրել է դեռ 1997 թ-ին։ Ռուսական հեռուստաալիքների վերահեռարձակման համապատասխան ֆինանսավորումն իրականացվել է Հայաստանի պետբյուջեի հաշվին՝ որն անհրաժեշտ միջոցներ՝ մոտ 150 մլն դրամ, է հատկացրել Հայաստանի ազգային հեռուստատեսության կարիքների համար։ Արդյունքում օրենքով սահմանված 12 ժամյա հեռարձակման փոխարեն Հայաստանի ազգային հեռուստատեսությունը փաստորեն հեռարձակել է 7 ժամ։ Որպես հետեւանք, ՀԱՀ-ն նույնպես հեռուստահեռարձակման համակարգի աջակցմանը եւ զարգացմանն առնչվող ֆինանսական դժվարություններ է կրում։

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» օրաթերթ ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն / հեռ. 562941, 582483
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԾԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրքիան անընդմեջ դիրքորոշում է փոխում

Սկիզբը էջ 1

Հակաքայլերից բերեւս կարելի է նշել Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի պատվիրակության գործուղումը Ֆրանսիա, առավել եւս դրա գործունեությունն ու ժամկետից շուտ վերադարձն Անկարա, որը կասկածի տակ է դնում ինչպես գործուղման նպատակահարմարությունը, այնպես էլ գործունեության արդյունավետությունը:

Հարցը, սակայն, պատվիրակությունը չէ, այլ պատվիրակության «Ֆրանսիայի դեմ պատժամիջոցների դիմելու» նախազգուշացումը, ինչի մասին հունվարի 11-ի համարում տեղեկացրել է «Զամանը»: Հասկանալի է, որ նույն օրն այդ տեղեկությունը հերքվեց «Ջումհուրիեթում», ընդ որում վկայակոչելով Թուրքիայի արտգործնախարարության հետեւյալ հայտարարությունը. «Ֆրանսիայի դեմ որեւէ պատժամիջոցի դիմելու խնդիր չի եղել»: Ավելին, արտգործնախարարությունն ի լուր աշխարհի հայտարարեց Հայաստանի հետ մերձենալու Անկարայի մտադրության մասին:

Հունվարի 11-ին, երբ թուրքական թերթերը թուրք հասարակությանն իրազեկ էին պահում նախարարության մշակած եւ կառավարության հաստատմանը ներկայացրած «Հայաստանի հետ հարաբերությունների նորմալացման» նախագծի մասին, փոխվարչապետ Դեւլեթ Բահչելին՝ ի պատասխան լրագրողների հարցերին, ասաց. «Փորձ է արվում, այսպես կոչված, Հայոց ցեղասպանության բանաձեւերով պաշարման տակ պահել Թուրքիային: Շուտով բոլորը կհամոզվեն, որ դա ոչ մի արդյունք չի տալու, առավելագույնս Թուրքիան հավելյալ զինվելու է ընդդեմ Հայաստանի»: Ուրեմն, Թուրքիայի փոխվարչապետն էլ հերքում էր Հայաստանի հետ մերձենալու Անկարայի մտադրության մասին Թուրքիայի արտգործնախարարության հայտարարությունը:

Հունվարի 12-ին, երբ Փարիզից Անկարա էր վերադառնում Թուրքիայի Ազգային մեծ ժողովի պատվիրակությունը, երկրի արտգործնախարարությունը, ըստ երեւույթին արձագանքելով ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի ելույթին, հարկ համարեց ընդգծել, որ օրակարգում Հայաստանի հետ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատման հարց չի դրված: Մինչդեռ պրն Օսկանյանը ելույթում այդ հարաբերությունների մասին չէր արտահայտվել: Նա պարզապես արձանագրել էր Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը խոչընդոտելու փորձերում թուրքական իշխանությունների պարտությունը: Ի դեպ, այս փաստն ընդունելով հանդերձ, ՀՀ արտգործնախարարի ելույթին չափազանց բուռն արձագանքեցին թուրքական թերթերը հունվարի 13-ի համարներում: Դրան հետեւեց Թուրքիայի արտգործնախարարության հունվարի 16-ի հերթական հայտարարությունը. «Անկարան մտադիր չէ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Երեւանի հետ, քանի դեռ հայկական իշխանությունները չեն հրաժարվել «Հայոց ցեղասպանության միջազգային» ճանաչման իրենց հավակնություններից, իսկ հայկական զորքերը չեն ազատել օկուպացրած ադրբեջանական տարածքները»:

Թուրքիայի արտգործնախարարության հունվարի 12-ի եւ 16-ի հայտարարությունները ոչ այլ ինչ են, եթե ոչ յուրահատուկ շրջադարձ, այսպես կոչված, Հայաստանի հետ մերձենալու մտադրություններից: Քանի որ դրանք իրենց արտահայտությունն են գտել համապատասխան նախագծում, ուստի նախագծի մշակումն ու կառավարության ներկայացումը, որպես բարի կամեցողության դրսեւորում, իրականում Ֆրանսիայի Ազ-ին ազդելու փորձ էր: Ըստ երեւույթին թուրքական իշխանությունները սկսեցին լրջորեն կասկածել այդ փորձերի արդյունավետությանը՝ գալով այն համոզման, որ դրանք ապարդյուն են, արագ հրաժարվեցին բարի կամեցողության դրսեւորումներից: Նրանք դրանով մի անգամ եւս ցույց տվեցին, որ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը խոչընդոտելու հակաքայլերն արդեն սպառվել են:

Հայաստան-Թուրքիա երկխոսությունն ըստ ՀՅԴ-ի, ՀԿԿ-ի եւ ՀՀՇ-ի

Հայ-թուրքական հարաբերությունների շուրջ «Ազգը» ներկայացնում է Հայաստանի եւս երեք քաղաքական կուսակցությունների՝ ՀՅԴաշնակցության, Կոմկուսի եւ Հայոց համազգային շարժման տեսակետները: Ընտրությունը պատահական չի արվել. 1918–20 թթ. առաջին հանրապետության տարիներին իշխանության էին դաշնակցականները, 1920–90 թթ. կոմունիստները (անշուշտ, խիստ պայմանականորեն, քանի որ երկրորդ հանրապետությունն անկախ չէր), 1991–98 թթ. ի դեմս երրորդ հանրապետության առաջին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի: Նախապես ներկայացրել էին ՀՌԱԿ-ի, Դեմկուսի եւ մի անհաս դաշնակցականի տեսակետները:

ՀՅԴ ԳՄ տեսակետ

Մի քանի տարի առաջ արդեն Հայաստանի օրվա իշխանությունների եւ նրա մերձավոր տնտեսական շրջանակների կողմից եղավ լայնածավալ աշխատանք եւ քարոզչություն տնտեսական հարաբերություններ հաստատելու, որը չունեցավ որեւէ դրական արդյունք, քանի որ Թուրքիան հանդես եկավ հստակ քաղաքական նախապայմաններով եւ թշնամական գործողություններով, ինչպես նաեւ այդ տնտեսական նախաձեռնությունների արդյունքում Հայաստանը դարձավ միայն թուրքական էժանագին լայն սպառման ապրանքների սպառող, մի խոսքով՝ պարզապես սպառման շուկա:

Թուրքական կողմի կողմնակալ կեցվածքի մասին է խոսում նաեւ այն փաստը, որ 1992 թվականից սկսյալ այդ երկիրը տնտեսական շրջափակում է հայտարարել Հայաստանին եւ չի փոխել նախապայմաններով խոսելու կեցվածքը:

Այս պայմաններում լրիվ անիմաստ է խոսել առեւտրատնտեսական հարաբերությունների մասին: Չպետք է հաշվի չառնել նաեւ, որ, հայտնի պատճառներով, երկու երկրների միջեւ չկա առեւտրատնտեսական հարաբերությունները կանոնակարգող որեւէ միջպետական պայմանագիր:

Այսօրվա թուրքական կողմի ոչ բարյացակամ, թշնամական կեցվածքը չի կարող անտեսվել առեւտրատնտեսական հարաբերությունների մասին խոսելիս: Ի վերջո, պետական մակարդակով ընդունված կեցվածքների արդյունքում հայկական որեւէ ընկերություն չի կարող տնտեսական գործունեություն ծավալել այդ երկրի տարածքում: Անցնող ամիսների ընթացքում եվրոպական ատյաններում Հայկական ցեղասպանության հարցի արծարծմանն ի պատասխան թուրքական իշխանությունների կտրուկ, կարելի է ասել ռասիստական հակադարձումները, այդ երկրի տարածքում եղած հայերի նկատմամբ բռնության կոչերը խոսում են մի բանի մասին. Թուրքիան չի փոխել իր կեցվածքը Հայաստանի ու հայության նկատմամբ:

Անհանդուրժելի է, որ թուրքական գործարար շրջանակների հետ ինչ-ինչ կապեր եւ շահեր ունեցող որոշ անձինք փորձում են լայնածավալ քարոզչություն վարել Հայաստանում՝ իրերի դրությունը ներկայացնելով ամբողջովին աղճատված եւ ուղղակի կարիքի շահի հիման վրա, իրենց վերագրում են քաղաքական հարցերի կարգավորման եւ քաղաքական հարաբերություններ հաստատողի դերակատարություն: Այդ գործարար շրջանակների կողմից թուրքական մամուլի միջոցներին տրված վտանգավոր եւ անթույլատրելի արտահայտություններին հետեւում են կցկտուր հերքումներ, որի պատճառով էլ անհիմն չեն այն կասկածները, որ իրոք, նրանք փորձում են անտեսել եղած բազում քաղաքական հարցերը եւ դրանց առաջ ստորադասում են ամեն ինչ:

Թուրքիայի հետ առեւտրաարդյունաբերական լայնածավալ հարաբերություններ հաստատելու համար այսօր չկան ոչ քաղաքական, ոչ իրավական եւ հոգեբանական, ոչ էլ առավել եւս տնտեսապես հիմնավորված հիմքեր եւ ներկա վիճակում Հայաստանին դա չի կարող որեւէ շահ բերել:

ՀՐԱՆՏ ՈՍԿԱՆՅԱՆԻ *(ՀՄԽՀ ԳԽ վերջին նախագահ, Ազ Կոմկուսի խմբակցության ղեկավար)* կարծիքով, հարեւան երկրների հետ նորմալ հարաբերությունների հաստատումը բխում է մեր ժողովրդի շահերից, անգամ Թուրքիայի, որի հետ մենք ունենք շատ լուրջ հարցեր՝ Ցեղասպանություն, տարածքային պահանջներ. «Ես մտածում եմ, որ Հայաստան-Թուրքիա դիվանագի-բացակայության պայմաններում հայ եւ թուրք քաղաքացիներն առեւտրային հարաբերություններ են ծավալում: Եթե տնտեսական հարաբերությունները զարգանան փոխշահավետ պայմաններով, ապա Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ առկա թշնամանքը կմեղմանա: Հայաստանը գտնվում է շրջափակման մեջ, երկաթուղիները, մայրուղիները փակ են, որի պատճառով մեր տնտեսությունը հնարավորություն չունի դրսից հումք բերելու եւ պատրաստի արտադրված ապրանքն արտահանելու: Այս հարցում Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունները դրական կլինեն մեզ համար»:

Պրն Ոսկանյանը կարծում է, թե երկու երկրների տնտեսական եւ դիվանագիտական կապերը մեզ հնարավորություն կընձեռեն Հայոց ցեղասպանության մասին ճշմարտությունը հասցնելու թուրքական հասարակությանը:

«Ես անհանդուրժելու առիթներ չեմ տեսնում: Մեր հարաբերությունները Թուրքիայի հետ ոչ մի այլ պետության շահերին չեն բախվում», նշեց Հրանտ Ոսկանյանը:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ *(ՀՀՇ)*. «Դեռ 1989 թ. ՀՀՇ առաջին համագումարում մենք ամրագրել ենք եւ այսօր էլ այն կարծիքին ենք, որ Հայաստանն իր անմիջական հարեւանների, առաջին հերթին Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի հետ պետք է հաստատի նորմալ, բնական հարաբերություններ: Մենք համոզված ենք, որ թուրքերի հետ ունեցած մեր բոլոր խնդիրները, առաջին հերթին Ցեղասպանության հարցը կարող ենք լուրջ մակարդակի դնել եւ որոշակի հաջողությունների հասնել միայն Թուրքիայի հետ անմիջական երկխոսության պայմաններում», «Ազգի» հետ զրույցում նշեց Անդրանիկ Հովակիմյանը:

«Վերջին երկու տարիների մահակի դերը, որ ստանձնել է Հայաստանը, անընդունելի է ՀՀՇ-ի համար: Եվրոպան չի ցանկանում Թուրքիային տեսնել ԵՄ-ում եւ շահարկում է մեր գործոնը: Կողք-կողքի Թուրքիայի հետ դեռ շատ երկար ենք ապրելու, եւ անթույլատրելի է հարեւանի նկատմամբ նման գործողությունների դիմելը», ասաց պրն Հովակիմյանը, ավելացնելով, թե Թուրքիան ակտիվ զարգացող երկիր է, չափազանց լուրջ ազդեցություն ունի այս տարածաշրջանի, նաեւ զարգացման վրա: Ըստ ՀՀՇ-ական գործչի, եւ Թուրքիայում, եւ Հայաստանում կան ուժեր, որոնց գոյությունը պայմանավորված է հայ-թուրք փոխադարձ թշնամանքով, եւ այդ ուժերը խոչընդոտում են հայ-թուրքական երկխոսության ծավալմանը:

Այն հարցին, թե իշխանության 7-8 տարիներին ՀՀՇ-ն ինչո՞ւ չկարողացավ հայ-թուրքական երկխոսությունը լուրջ հիմքերի վրա դնել, պրն Հովակիմյանը պատասխանեց. «Հայ-թուրքական հարաբերություններն այսօրվա վիճակում չէին, տարվում էր աշխատանք, որպեսզի երկխոսությունը կայանա: Ցավոք, Թուրքիայում էլ կային ուժեր, որոնք խոչընդոտում էին: Մենք երբեք հայ-թուրքական հարաբերությունները չէինք կապում ԼՂ հարցի հետ: Եղան փոխադարձ այցելություններ, փորձ էր արվում սկսել երկխոսություն»:

Պրն Հովակիմյանը կարծում է, թե առանց քաղաքական խնդիրները կարգավորելու անիմաստ է խոսել տնտեսական համագործակցության մասին:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Սյունիք-Ատրպատական տնտեսական կապերն ընդլայնվում են

Հունվարի 10-14-ն աշխատանքային այցով Իրանի Արեւելյան Ատրպատականի նահանգ ժամանեց Սյունիքի մարզի 15 հոգուց բաղկացած պատվիրակությունը մարզպետ Էդիկ Բարսեղյանի գլխավորությամբ: Պատվիրակությունը, որի կազմում ընդգրկված էին Ազ Մեղրու տարածաշրջանից ընտրված պատգամավոր Գրիգոր Հարությունյանը, համայնքապետներ, գործարարներ, Թավրիզում նահանգապետ Յաղյա Մոհամադզադեի ուղեկցությամբ այցելեց մի շարք ֆաբրիկաներ:

Այցի արդյունքում կնքվեց պայմանագիր, համաձայն որի Թավրիզի մանվածքային ֆաբրիկան Գորիսի «Զանգեզուր» ԲԲԸ-ին պարտավորվել է մատակարարել մանվածք, համաձայնություն է ձեռք բերվել Սիսիանի «Ոսինգ» ԲԲԸ-ի եւ Թավրիզի քար վերամշակող ձեռնարկության միջեւ: Այս վերջինը հետաքրքիր է նրանով, որ իրանական կողմը պարտավորվել է տեխնոլոգիական սարքավորումներ հասկացնել եւ օժանդակել պատրաստի արտադրանքի իրացմանը: Շուտով Կապան կայցելեն «Շահրեք» առեւտրային կազմակերպության ներկայացուցիչները եւ տեղի հանրախանութում կկազմակերպեն մեծ պահանջարկ վայելող ապրանքների առեւտուր մատչելի գներով: Կազմակերպության ներկայացուցիչները կուսումնասիրեն Կապանի կոշիկի ֆաբրիկայի հնարավորությունները՝ կոշիկի արտադրությունը իրանական կաշվով իրականացնելու մտադրությամբ:

Սյունիքի մարզպետարանի լրատվության բաժնից տեղեկացանք, որ մի քանի տարիների դադարից հետո փետրվարի 3-ին կվերաբացվի Մեղրու սահմանամերձ շուկան:

Թ. Հ.

Մոլագարը դատապարտվեց 10 տարվա ազատազրկման

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՄՆԱՐՔ: Երեք անգամ դատված, 36-ամյա սեքսուալ մոլագար Արմենակ Սարգսյանը, որը մեղադրվում էր 6 կանանց բռնաբարության մեջ, դատապարտվել է ընդամենը 10 տարի ազատազրկման: Այդպիսին է Երեւանի Ավանի եւ Նոր Նորքի համայնքների առաջին ատյանի դատարանի որոշումը: Այդ մասին հայտնի է դարձել իրավապահ մարմիններին մոտ իրազեկ աղբյուրներից:

Աղբյուրի խոսքերով, բացառված չէ, որ Սարգսյանի զոհերի թիվն ավելին է, քան վերը նշվել է, քանի որ գրեթե մի ամբողջ տարի նա ահաբեկել է մայրաքաղաքի Նոր Նորքի շրջանի Ռուբինյան փողոցի բնակչուհիներին, եւ նրա զոհերից միայն մեկն է համարձակվել տեղի ունեցածի մասին հաղորդել անցյալ տարվա մայիսին: Դրանից հետո ի հայտ են եկել նաեւ այլ տուժածներ, որոնք համաձայնվել են ցուցմունքներ տալ, սակայն միայն լիակատար անանունության պահպանման պայմանով:

Ինչպես պարզվել է, Սարգսյանը գործել է օրը ցերեկով, չվախենալով պատահական վկաներից, հիմնականում այն ժամանակ կառուցվող ջրաշխարհի, Բուսաբանական այգու եւ ԴՕՍԱԱՖ-ի շենքի շրջանում: Սկզբում նա կանանց (հիմնականում 30-62 տարեկան) առաջարկում էր զբաղվել օրալ սեքսով, այնուհետեւ դանակով սպառնալով ափոթված տիկնոջը, վերջինիս քարշ էր տալիս թփերի տակ, ծեծի էր ենթարկում, իսկ այնուհետեւ բռնաբարում էր:

Աղբյուրը, ինքնըստինքյան, հաղորդեց, որ դատահոգեբանական փորձաքննությունը Սարգսյանին մեղսունակ է ճանաչել: Սակայն մի քանի տարի առաջ մի շարք ավազակային հարձակումների գործերի առնչությամբ Սարգսյանը անմեղսունակ էր ճանաչվել եւ հարկադիր բուժման էր ենթարկվել հոգեբուժարանում:

ԱԶԳ

Լիբերսիցիդի պայմաններում աջերի դաշինքն անհրաժեշտություն է

Ստորեւ տպագրում ենք ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխատենապետ, պատմական գիտությունների թեկնածու Ռուբեն Խուրշուդյանի հոդվածը, որում արծարծվում են Հայաստանի եւ ընդհանրապես հայ իրականության համար մեծ կարեւորություն ունեցող գաղափարական-քաղաքական հիմնախնդիրներ: Հիշեցնենք, որ հոդվածի մեկ այլ տարբերակը որպես ծրագրային ելույթ հեղինակը կարդացել է ՀՌԱԿ X պատգամավորական ժողովում, 2000 թ. դեկտեմբերի 20-ին:

Ազատական գաղափարն արդի Հայաստանում ապրում է խորը ճգնաժամ: Արժեզրկվում են այնպիսի համամարդկային հիմնարար սկզբունքներ, ինչպիսիք են ազատությունը եւ իրավահավասարությունը, ժողովրդավարություն հասկացության ամբողջ համալիրը, կասկածի տակ է առնվում անկախ պետականություն ունենալու նպատակահարմարությունը, պաշտամունքի առարկա են դարձվում օտարերկրյա ոչ ժողովրդավար ռեժիմների ղեկավարները:

Զանգվածային գիտակցության մեջ նկատվում է որոշակի շարժ դեպի անազատություն: Մարդիկ ընտրություն են կատարում հօգուտ անազատության՝ վերջինիս մեջ տեսնելով գոյատեւման հուսալի երաշխիքներ: Յուրաքանչյուրիս փոխարեն որոշումներ ընդունող, կյանքի բոլոր դրսեւորումները կանոնակարգող երկաթե բռունցքի, խիստ եւ արդար տիրոջ գաղափարն է տիրում այսօր երկրում: Կա լուրջ մտավախություն, որ տիրող հոգեբանական մթնոլորտից կարող են օգտվել տարբեր գույնի եւ երանգի քաղաքական բախտախնդիրները, սոցիալական դեմագոգները, ամբոխավարները, աշխարհիկ փրկիչները, ուղղակի լուսանցքայինները: Ավտորիտարիզմի վտանգն ակնառու է:

Դրությունն էլ ավելի տագնապալի է դարձնում արտագաղթը, որի հետեւանքով հայրենի ընտրազանգվածը խիստ ծերանում է, իսկ տարեցները՝ մեր ամենաակտիվ եւ միաժամանակ ամենաանպաշտպան խավը, միանգամայն հասկանալի պատճառներով իրենց քվեից զրկելու են ազատական ուժերին: Եվ եթե քաղաքական զարգացումները ընթանան նման տրամաբանությամբ, ապա առաջիկա խորհրդարանը եւ միգուցե հանրապետության հաջորդ նախագահը չեն լինի ազատական գաղափարների կրողներ:

Աջակողմյանների հետ կատարվող գործընթացները կարելի է որակել որպես լիբերսիցիդ՝ ազատական գաղափարի սպանդ, որը պայմանավորված է երբեմնի իշխող կուսակցության՝ ՀՀՇ-ի քաղաքական ուղեգծի ձախողմամբ: Լիբերսիցիդը հանգեցրեց սուր դիսբալանսի քաղաքական ուժերի տեղաբաշխման ասպարեզում: Աջերը որպես գաղափարապես հստակ ձեւ եւ որակ պարզապես դուրս են մղվում ռեալ քաղաքական սանդղակից, ինչը կարող է ունենալ չափազանց լուրջ հետեւանքներ, ընդհուպ ազգային անվտանգության վտանգումը: Նրանց տեղը սանդղակում զբաղեցնում են ինքնակոչ լիբերալները, գաղափարազուրկ նորածին հիբրիդները, որոնք, ինչպես դիցական երկերես Յանուսը, մի կողմից աջ են, մյուս կողմից ձախ, կախված կոնկրետ քաղաքական կոնյունկտուրայից:

Ստեղծված իրավիճակում սուր պահանջ է զգացվում քաղաքական նոր ոճի մշակման եւ իրագործման: Խոսքը՝ աջ ուժերի բախումնային գործելակերպը համագործակցայինով վերափոխման մասին է: Ժամանակի հրամայականն է, որ Հայաստանի աջերը, որոնք ջլատված են եւ անմիաբան, ուժ եւ արիություն գտնեն իրար ձեռք մեկնելու եւ նստելու կլոր սեղանի շուրջ՝ ստեղծված վիճակից ելք գտնելու համար, իսկ ելքը միակն է՝ համախմբվել աջ դաշինքի շրջանակում:

ՀՌԱԿ-ը, որպես հնագույն լիբերալ դեմոկրատական ավանդույթներ ունեցող կուսակցություն հայ իրականության մեջ, կարող է եւ պարտավոր է դառնալ աջ գաղափարի եւ գործի վերածննդի նախաձեռնողը:

Կարող են հակառակվել, թե նման դաշինք գոյություն ունի՝ նկատի ունենալով «Աջ ուժերի միությունը»: Սակայն այդ միությունը կազմավորված է նախկին իշխանավորներից, ազատական գաղափարի հիմնական վարկաբեկողներից: Հենց այդ ուժերի միջոցով ազատական աշխարհայացքը Հայաստանում խեղաթյուրվեց, ոչ որպես ազատություն՝ հանուն պարտքի զգացման, այլ ազատություն՝ առանց պարտքի զգացման:

Այդ իսկ պատճառով հայ հասարակության բարոյա-հոգեբանական ազատականացումը հաճախ փախուստ էր ազգային չլուծված խնդիրներից, արժեքներից, ավանդույթներից, քանզի վերջիններս պարտավորեցնում էին, իսկ սպառողական, ամեն գնով արագ հարստանալու, վայելելու թերի գիտակցությունը զերծ է պարտավորություններից եւ պարտքի զգացումից՝ դրանց բոլոր դրսեւորումներով: Վերջնական եւ լիակատար կրախը օրինաչափ էր ազատականության այդ արատավոր ձեւի ընդհանուր հետընթացի շարասյունում: Այսօր էլ այդ ուժերն իրենց հիմնական նպատակը տեսնում են ոչ թե աջակողմյան գաղափարախոսության վերակենդանացման, այլ լոկ կենսաբանական ինքնապահպանման մեջ:

ՀՌԱԿ-ի պատկերացմամբ ստեղծվելիք դաշինքը պիտի հիմնված լինի հստակ գաղափարական քաղաքական եւ արժեքային սկզբունքների վրա եւ ունենա ոչ թե կարճաժամկետ՝ մարտավարական, այլ երկարաժամկետ՝ ռազմավարական բնույթ: Նման դաշինքի նպատակները չեն կարող սահմանափակվել միայն խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրություններով:

Աջ քաղաքական ուժերն առաջին հերթին համատեղ ջանքերով ձեւակերպելու են հայրենական քաղաքականության հիմնական հարցի պատասխանը, թե որո՞նք են մեր ազգային պետական շահերը եւ թե ի՞նչ կարգի քաղաքական ուղեգիծ է պահանջում դրանց պաշտպանությունը երկրի ներսում եւ համաշխարհային ասպարեզում:

Ազգի եւ պետության գոյատեւումը եւ ապա բարեկեցիկ զարգացումը ապահովող գաղափարների, հիմնադրույթների, հայեցակարգերի միասնական համակարգի մշակումը, հիմնված աշխարհաքաղաքական, գլոբալիստական, հոգեւոր մշակութային, պատմական եւ այլ բազմաթիվ ընդհանուր եւ առանձնահատուկ գործոնների իմացության վրա՝ սա պիտի լինի դաշինքի հիմնական նպատակը: Միայն համապարփակ ազգային պետական այդ ծրագրի առկայության դեպքում է իմաստավորվում պայքարը խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրություններում, միայն այդ դեպքում է ազատական գաղափարը հաղթահարում ճգնաժամը, դառնում անխոցելի եւ մնայուն ու հավերժանում որպես մտքի նվաճում:

ՌՈՒԲԵՆ ԽՈՒՐՇՈՒԴՅԱՆ

ԳՅՈՒՄՐԻ

Փողոց Համբարձում Ղանդիլյանի անունով

Գյումրեցի երկաթուղայիններն ու գործին տեղյակ մարդիկ չեն մոռացել Հայաստանի երկաթուղու երբեմնի հեղինակավոր ղեկավար, իրենց համաքաղաքացի Համբարձում Ղանդիլյանին, նրա ղեկավարած տարիներին ոլորտի բուռն զարգացումը: Հմուտ մասնագետի ու կազմակերպչի նրա տաղանդն առանձնակի ուժով դրսեւորվեց 88-ի ավերիչ երկրաշարժից հետո, երբ հայկական երկաթուղին հարկադրված էր գործել արտակարգ ծանրաբեռնվածությամբ՝ ապահովելով աղետի գոտու բեռների անընդհատ հոսքով ստացումն ու բեռնաթափումը: Գյումրու երկաթգծի ավանի շուրջ 1700 բնակիչներ անցյալ տարի դիմել էին քաղաքապետին՝ խնդրելով քաղաքի կայարանամերձ Սեւյան փողոցը վերանվանել Համբարձում Ղանդիլյանի անունով: Հաշվի առնելով Ղանդիլյանի ավանդը մասնավորապես Գյումրու երկաթուղային հանգույցի զարգացման գործում, քաղաքի ավագանին տարեվերջյան նիստերից մեկում իր որոշմամբ կատարել է նշված վերանվանումը:

Ինտերնետի ուսուցման կենտրոն դպրոցում

«Հայկական Կարիտաս» բարեսիրական կազմակերպության աջակցությամբ եւ հոլանդական CORDAID կազմակերպության հովանավորությամբ Գյումրու Հակոբ Պարոնյանի անվան միջնակարգ դպրոցում նոյեմբեր ամսից ստեղծվել եւ գործում է «Ինտերնետ» կապով հաղորդակցության ուսուցման կենտրոն մանկավարժների համար: «Կրթական ինտեգրացման գործընթացների խթանումը Գյումրիում» ավելի ընդգրկուն ծրագրի մաս կազմող այս ձեռնարկումը նախատեսում է քաղաքի այն մանկավարժների ուսուցում, որոնք ավարտել են այստեղ 1998-ից ի վեր եռամսյա փուլերով իրականացվող համակարգչային դասընթացները: Ծրագրի նպատակն է աջակցել քաղաքի կրթական ոլորտի զարգացմանը եւ բարեփոխումների իրականացմանը, հանրապետությունում փորձի փոխանակման ակտիվացմանն ու դպրոցի արդիականացմանը:

Գ. Մ.

Արդարադատության նախարարությունը պատրաստ է ստանձնելու պատժական համակարգի ղեկավարումը

Սակայն խորհրդարանը երկար մտածել է սիրում

Եվրախորհրդին Հայաստանի անդամակցության պարտադիր պայմաններից է ազատազրկման վայրերի ապառազմականացումը, այսինքն՝ ՆԳՆ համակարգից արդարադատության նախարարությանը (ԱՆ) փոխանցելը: ԱՆ-ում այդ նպատակով ստեղծվել է հատուկ՝ կառուցվածքային բարեփոխումների վարչություն, որը 99 թ.-ից ձեռնամուխ է եղել ազատազրկման վայրերի փոխանցման օրենսդրական եւ վարչարարական նախապատրաստություններին: Սակայն, ինչպես նախարար Դավիթ Հարությունյանը հայտնեց իր հեռուստաելույթներից մեկում, այս հարցում շտապողականություն չեն ցուցաբերում՝ ԱՊՀ մյուս երկրների սխալները չկրկնելու համար (ԱՊՀ անդամ երկրներն արդեն իրականացրել են փոխանցումը, բացառությամբ Հայաստանի):

Այնուամենայնիվ, Հայաստանն էլ երկար չի կարող հապաղել եւ պարտավոր է տեղավորվել Եվրախորհրդի սահմանած ժամկետներում: Այսինքն, Եվրախորհրդին պաշտոնապես անդամակցելուց մեկ տարվա ընթացքում ուղղիչ հիմնարկների եւ նախնական կալանքի վայրերի փոխանցումը պետք է ավարտվի:

ԱՆ կառուցվածքային բարեփոխումների վարչության պետ Նիկոլայ Առուստամյանը հայտնեց, որ նախապատրաստական աշխատանքներն սկսվել են 99 թ.-ին, սկզբում՝ վարչության մշակած ծրագրով, իսկ անցյալ տարվանից ՆԳ նախարարության հետ մշակվել է համատեղ աշխատանքային ծրագիր: Եվրախորհրդի փորձագետները հետեւում են աշխատանքներին եւ ծրագիրը քննարկելուց հետո 94 կետից կազմված առաջարկություն են ներկայացրել:

Վարչության պետը դրանցից կարեւորեց պատժական համակարգի աշխատողների սոցիալական ապահովության հարցը եւ այն պարտադիր պայմանը, որ հիշյալ համակարգի փոխանցումը պետք է իրականացվի ամբողջական եւ շատ արագ:

Անդրադառնալով ծրագրի բովանդակային մասին, պրն Առուստամյանը հայտնեց, որ իրագործվելու է երեք փուլով: Առաջինում մշակվել են օրենսդրական եւ ենթաօրենսդրական ակտեր՝ քրեակատարողական օրենսգիրքը, ձերբակալվածներին եւ կալանավորվածներին պահելու օրենքի նախագիծը, մշակվել են ուղղիչ հիմնարկների ներքին ռեժիմի կանոնները, դատապարտյալների եւ կալանավորվածների բժշկական սպասարկման կարգը, որոնք պատրաստվում են ներկայացնել Եվրախորհրդի փորձաքննությանը:

Երկրորդ փուլը բուն տեղափոխումն է՝ ՆԳ նախարարությունից ԱՆ համակարգ: Վարչության նախնական հաշվարկներով ընդունում-հանձնումը կտեւի 1-1,5 ամիս: ԱՆ-ի ենթակայության տակ գտնվելու ընթացքում, որն, ըստ էության, ծրագրի երրորդ փուլն է, նախարարությունը պարտավորվում է լուծել դատապարտյալների զբաղվածության հարցը, կարգավորել դատապարտյալ-վարչական աշխատողներ փոխհարաբերությունը, որին փորձելու են հասնել նրանց իրավագիտակցությունը բարձրացնելու ճանապարհով:

Վարչության պետի ասելով, նախարարությունը ներկայումս ավարտում է պատժահամակարգերի փոխանցման առաջին նախապատրաստական փուլը եւ արդեն պատրաստ են տեղափոխմանը: Մեր այն հարցին, թե ՆԳՆ-ն խանդով չի՞ վերաբերվում նման ուժեղ կառույցից զրկվելու փաստին, որ Եվրախորհուրդը պատժական համակարգը ուժային ազդեցությունը զերծ է պատկերացնում եւ դա է քաղաքացիական վերահսկողություն սահմանելու իմաստը, Նիկոլայ Առուստամյանը պատասխանեց. «Կադրային փոփոխություններ չեն լինելու, այս կապակցությամբ բազմաթիվ քննարկումներ են եղել ՆԳՆ-ում եւ պարզաբանվել է մեր մոտեցումը՝ հարցին լուծում կտրվի որակավորման բարձրացման միջոցով»:

Վարչության պետը տեղեկացրեց, որ անցյալ նոյեմբերին Եվրախորհրդի միջոցներով դասընթացներ են կազմակերպվել ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկների պետերի համար: Նրա ասելով, միջազգային փորձագետների կողմից եվրոպական բանտային կանոնների պարզաբանումները հետաքրքրությամբ են ընդունել գաղութի պետերը, եւ ուրախալի է, որ պահպանողականների թիվը մեծ չէ համակարգում: Կադրերի վերապատրաստման, հատկապես միջին մասնագիտական ուսուցումը կազմակերպելու պայմանավորվածություններ ունեն միջազգային փորձագետների հետ:

«Դատապարտյալների իրավական գիտելիքների բարձրացումը ուզում ենք կազմակերպել հասարակական կազմակերպությունների միջոցով եւ ողջունում ենք այն բոլոր նախաձեռնությունները, որոնք ՀԿ-ները կդրսեւորեն այս հատվածում», հայտնեց վարչության պետը: Ինքն էլ հավաստեց, որ որոշ ՀԿ-ներ հետաքրքրված են այս ոլորտով, բայց նրանց բուն գործունեությունը ոլորտին չի առնչվում: «Թերեւս դա պայմանավորված է համակարգի փակ լինելով», բացատրեց պրն Առուստամյանը՝ ներկայացնելով հիշյալ համակարգով հետաքրքրված մեկ-երկու ՀԿ-ի, որոնց «հետաքրքրությունը գործի է վերածվել»: Նրա ասելով, փոխանցումից հետո «աչքալուսանք» ունեն նաեւ լրագրողները՝ պատժահամակարգը տնօրինողները ստեղծելու են արտաքին կապերի եւ տեղեկատվության բաժին:

Ինչեւէ, մեզ վստահեցնում են, որ արդարադատության նախարարությունը պատրաստ է տնօրինելու Հայաստանի ազատազրկման վայրերը, սակայն տեխնիկապես դա հնարավոր չէ, քանի որ խորհրդարանը դեռեւս չի ընդունել ո՛չ քրեական օրենսգիրքը, ո՛չ էլ քրեակատարողական օրենսգիրքը: Վերջինը շրջանառության մեջ դնելու համար Եվրախորհուրդը վեցամսյա ժամկետ է սահմանել:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Տարածաշրջան-2000

Նավթ

2000 թ. միջազգային շուկայում նավթի բարձր գների բերումով խիստ բարեհաջող էր նավթ արտահանող երկրների համար: Քանզի միջազգային շուկայում 1997-99 թթ. նավթի գների անկման եւ 1999 թ. հունվարին աննախադեպ չափերի հասնելու պատճառով մեկ բարել նավթի գինը կազմեց շուրջ 9 դոլար, խիստ տուժեցին միջինարեւելյան նավթ արտահանող երկրները, առավելապես OPEC-ում առաջին եւ երկրորդ հորիզոնականը զբաղեցնող Սաուդյան Արաբիան եւ Իրանը, որոնց սերտ համագործակցությամբ էլ OPEC-ին հաջողվեց 1999 թ. մարտից ոչ միայն կասեցնել նավթի գների անկումը, այլեւ ապահովել գների սրընթաց աճ:

Մյուս կողմից միջազգային շուկայում նավթի բարձր գները նպաստավոր պայմաններ ստեղծեցին կասպյան նավթի արտահանման համար, որի ինքնարժեքը բազմակի բարձր է միջինարեւելյան նավթի համեմատ: Այդ նպատակով ԱՄՆ-ն առաջարկում է Բաքու-Ջեյհան նավթատարի կառուցումը, նախագիծ, որի իրականացումը նավթի ցածր գների դեպքում բնավ ձեռնտու չէ, եւ շատ հաճախ էլ հենց այս հանգամանքով էր պատճառաբանվում դրա իրագործման ձգձգումը: Սակայն քաղաքական նպատակներով առաջարկված Բաքու-Ջեյհան նավթատարի կառուցման ուղղությամբ 2000 թ. ոչ միայն դրական տեղաշարժ չարձանագրվեց, այլեւ Ղազախստանը, որի նավթի պաշարները դրանով արտահանելու պայմանով էր իրագործելի այդ նախագիծը, այժմ նպատակադրված է նավթ արտահանել Ղազախստան-Թուրքմենստան-Իրան նախագծի իրականացմամբ, որը համարում է տնտեսապես առավել ձեռնտու տարբերակ, ինչը նշանակում է Բաքու-Ջեյհան նախագծի վերջնական տապալում: Ուստի Բաքուն այլեւս հազիվ թե կարողանա ԼՂՀ-ի հարցում շահարկել հիշյալ նավթատարի եւ ընդհանրապես նավթի խաղաքարտը, մանավանդ որ Ադրբեջանի նավթի հսկայական պաշարների վերաբերյալ հյուսված առասպելները աստիճանաբար փոշիացան: Այժմ հակիրճ անդրադառնանք 2000 թ. միջին արեւելյան իրադարձություններին :

Իրան

2000 թ. կարելի բնութագրել որպես Իրանի իսլամական համակարգի շրջանակներում առկա ուժերի՝ պահպանողականների եւ բարենորոգիչների բուռն պայքարի տարի, ինչը գլխավորապես պայմանավորված էր խորհրդարանի 6-րդ գումարման ընտրություններով եւ դրանց արդյունքով: Պայքար, որի ընթացքում ընդհանուր առմամբ հաջողության են հասել մերթ մեկը, մերթ մյուսը: 2000 թ. փետրվարի 18-ի խորհրդարանական ընտրություններին թեեւ պահպանողականները գործի դնելով իրենց տրամադրության տակ գտնվող քաղաքական ու տնտեսական հզոր լծակները, այդ թվում Սահմանադրության պահապան խորհրդի (ՍՊԽ) հնարավորությունները, ասպարեզից հեռացրին ականավոր բարենորոգիչների, այսուհանդերձ վերջիններս վճռորոշ ձայնով փայլուն հաղթանակ արձանագրեցին:

Վերջին 2-3 տարիների ընթացքում մամուլի բնագավառում զգալի ազատությունների արձանագրումը գնահատվում էր իբրեւ նախագահ Մոհամմադ Խաթամիի կառավարության լուրջ ձեռքբերումներից: Մինչդեռ պահպանողականները խիստ դեմ էին դրան, ավելին, առ այսօր խորհրդարանական ընտրություններին կրած լուրջ պարտության պատճառն ազատ մամուլի գործունեությունն են համարում: Ահա թե ինչու նրանք ընդդեմ ազատ մամուլի ջանք չխնայեցին գործի դնելով իրենց ազդեցության ոլորտում գտնվող դատական իշխանության հնարավորությունները: Արդյունքում խորհրդարանական ընտրությունների նախօրեին փակվեցին ազատ եւ բարեփոխումների կողմնակից ավելի քան 20 անուն պարբերական, եւ կալանավորվեցին լրագրողներ եւ խմբագիրներ, ոմանք դատապարտվել են տարբեր ժամկետներով ազատազրկման: Իսկ ապրիլի 18-ին նախորդ գումարման խորհրդարանը, որտեղ մեծամասնություն էին կազմում պահպանողականները, իր աշխատանքի վերջին օրերին, բարենորոգիչներին հակառակ, այլ օրինագծերի շարքում հաստատեց եւ կյանքի կոչեց նաեւ մամուլի նոր օրենքը: Դրա համաձայն, դատական իշխանությանը լայն իրավասություններ ընձեռվեցին մամուլի օրգանների փակման, դրանց գլխավոր խմբագիրներին, հոդվածագիրներին, ծաղրանկարիչներին եւ անգամ ձեւավորողներին պատժելու առումով: Հանգամանք, որի բերումով այսօր արդեն փակված պարբերականների թիվը հասել է 30-ի: Եվ ի վերջո օգոստոսի 6-ին խորհրդարանը զրկվեց մամուլի օրենքի նոր օրինագիծը քննարկելու իրավունքից: Բացի այդ ՍՊԽ-ը, որի հաստատմամբ են միայն խորհրդարանում հաստատված օրինագծերն օրենքի ուժ ստանում, վետոյի է արժանացրել խորհրդարանի ընդունած շուրջ 45 օրինագծերից 18-ը: Այսուհանդերձ Թեհրանն արտաքին քաղաքականության ասպարեզում լուրջ հաջողություններ է արձանագրել:

ԱՄՆ-Իրան փոխհարաբերություններում բարելավման միտումը, ինչը նշմարելի է 1997 թ. աշնանից ի վեր, 2000 թ. շարունակվել է ԱՄՆ-ի այս ոլորտում կատարած ավելի լուրջ քայլերով: Մարտի 17-ին ԱՄՆ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթն ի շահ երկու երկրների կապերի բարելավման մի շարք հայտարարություններ արեց, այդ թվում Իրանից գորգեր, սեւ ձկնկիթ եւ պիստակ ներմուծելու վերաբերյալ, որոնք լայն արձագանք գտան միջազգային մակարդակով եւ գնահատվեցին իբրեւ գործնական քայլ երկու երկրների փոխառնչությունների բնականոնացման ուղղությամբ: Օլբրայթը հիշյալ ելույթում Իրանը բնութագրեց որպես հնագույն քաղաքակրթության երկիր, կարեւորեց նրա ռազմավարական ու աշխարհագրական դիրքը, անգամ խոստացավ լուծել ԱՄՆ բանկերում Իրանի հաշիվների ապասառեցման հարցը: Բայցեւայնպես Վաշինգտոն-Թեհրան կապերի բարելավման հարցում առավել նշանակալից քայլ էր այն, որ Միացյալ Նահանգների պետքարտուղարը հստակ եւ պարզորոշ ցավ ու ափսոսանք հայտնեց Վաշինգտոնի իրանյան քաղաքականության բացասական կողմերի, այդ երկրի ներքին գործերին միջամտելու, ավելի ստույգ՝ Իրանում 1953 թ. հեղաշրջման հարցում ԱՄՆ-ի որոշիչ դերի առնչությամբ, որի հետեւանքով խորտակվեց Մոհամեդ Մոսադեղի ազգային կառավարությունը, վերահաստատվեց Մոհամեդ Ռեզա շահի բռնապետությունը: Օլբրայթը նշելով, որ թեեւ նախագահ Էյզենհաուերն այդ քայլը պատճառաբանում էր «սառը պատերազմի» թելադրանքով ու ռազմավարական նպատակներով, սակայն դա լուրջ հարված էր Իրանի քաղաքական առաջընթացին:

Իրան-Եվրամիություն (ԵՄ) փոխհարաբերությունների ընդլայնման ու ամրապնդման գործընթացը 2000 թ. թերեւս ընթացավ անխափան եւ առավել մեծ թափով: 1999 թ. Իրանի նախագահ Խաթամիի Հռոմ եւ Փարիզ կատարած այցերին հետեւեց 2000 թ. հուլիսի 10-12-ի նրա բեռլինյան այցը, եւ հաշվի առնելով դրա շրջանակներում տնտեսության եւ մշակույթի ոլորտներում համագործակցելու պայմանավորվածությունները, ինչպես նաեւ դրանց քաղաքական նշանակությունն Իրանի թե ներքին եւ թե արտաքին քաղաքականության առումով, գնահատվել է խիստ հաջողված:

Իրան-Ռուսաստան տնտեսական-քաղաքական բնագավառներում ակնառու ընդլայնում է գրանցվել: Տեղի են ունեցել այցեր եւ փոխայցեր, որոնցից առավել նշանակալից էր դեկտեմբերի վերջերին Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Իգոր Սերգեւի իրանյան այցը, որը կատարվեց այն բանից հետո, երբ Մոսկվան հայտարարեց, թե դուրս է գալիս 1995 թ. ԱՄՆ-Ռուսաստան պայմանագրից եւ վերսկսելու է Իրանին զենքի վաճառքը: Եվ ընդհանրապես Թեհրան-Մոսկվա կապերի զարգացումը նկատելիորեն շեշտակի բնույթ է կրում Վլադիմիր Պուտինի նախագահության ժամանակահատվածում:

Իրանի եւ արաբական աշխարհի, մասնավորապես Սաուդյան Արաբիայի եւ Եգիպտոսի միջեւ կապերի զարգացումը նույնպես անժխտելի փաստ է:

Հայաստան-Իրան

Խոսելով հայ-իրանական փոխհարաբերությունների մասին՝ հարկ է նշել, որ եթե 1998-99 թթ. դրանցում նշմարելի էր հետընթացը, ապա 2000 թ. Երեւան-Թեհրան կապերի տարբեր, մասնավորապես տնտեսական ոլորտում զգալի աշխուժացում է նկատվում: Իրանական կողմը Հայաստանում ներդրումներ կատարելու քայլեր է անում, այդ թվում դեղագործության ոլորտում, եւ համագործակցելու է մեր երկրի արդյունաբերության զարգացման մի շարք նախագծերում: Թերեւս լուրջ բնույթ է կրում սահմանամերձ շրջաններում շուկաներ ստեղծելու հարցը: Իրանն առաջարկում է երկու երկրների միջեւ վերացնել վիզային համակարգը, ինչը, անշուշտ, շահեկան կլինի առավելապես սահմանամերձ շրջանների բնակչության համար: 2000 թ. կարեւորագույն քայլը երկու երկրների փոխհարաբերություններում պետք է Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցման հարցի լուծումը համարել, որը Հայաստանի համար տնտեսական եւ ռազմավարական նշանակություն ունի, եւ 1992 թ-ից կողմերի միջեւ համաձայնագիր կնքվելուց ի վեր հայ-իրանական գրեթե բոլոր բանակցությունների օրակարգի անբաժան մասն էր կազմում: Դրա վերջնական լուծումը տեղի ունեցավ նոյեմբերի 8-9-ի Հայաստանի պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի իրանյան այցի ընթացքում, որտեղ, ինչպես նշեցին հայկական, նաեւ արեւմտյան ԶԼՄ-ները, վերջինիս եւ Իրանի բարձրաստիճան պաշտոնյաների, այդ թվում նախագահ Խաթամիի հետ բանակցությունների առանցքային հարցն Իրան-Հայաստան գազատարի կառուցումն է եղել:

Միջին Արեւելքի խաղաղության գործընթաց

2000 թ. հենց սկզբից Վաշինգտոնը եռանդուն ջանքեր էր գործադրում միջինարեւելյան խաղաղության գործընթացը համապարփակ ավարտի հասցնելու: Վերջինիս գործուն մասնակցությամբ հունվարի 3-ին Վիրջինիա նահանգի Շեֆրսթոն բնակավայրում վերսկսվեցին Սիրիա-Իսրայել բանակցությունները: Սիրիայի պատվիրակությունը գլխավորում էր ԱԳ նախարար Ֆարուկ Շարան, Իսրայելինը՝ վարչապետ Էհուդ Բարաքը: Սակայն, որպեսզի բանակցությունները սկսվելուց անմիջապես հետո չընդհատվեն, անհրաժեշտ եղավ, որ նախագահ Բիլ Քլինթոնը 7 օրվա ընթացքում 5 անգամ Շեֆրսթոն ուղեւորվի եւ առանձին-առանձին բանակցություններ վարի Բարաքի եւ Շարայի հետ: Այսուհանդերձ, դրանցում շոշափելի արդյունք չարձանագրվեց, եւ բանակցող կողմերը նախատեսվածից շուտ՝ հունվարի 10-ին տուն վերադարձան:

Միջին Արեւելքում խաղաղության ուղղությամբ միակ դրական եւ լուրջ քայլը Իսրայելի զորքերի դուրս բերումն է Լիբանանի հարավից: Հարց, որն այնուամենայնիվ դեռեւս լիովին լուծված չի կարելի համարել:

Մայիսի վերջին Իսրայելը՝ շուրջ 20 տարի վերահսկողության տակ պահելով Հարավային Լիբանանը, զորքերը տարատեղեց այստեղից: Վերահսկում, որի հետեւանքով Լիբանանի հարավում ծնվեց ընդդիմադիր ռազմաքաղաքական «Հզբոլահ» կազմակերպությունը, որն իբրեւ դիմադրություն Իսրայելի զավթողական գործողությունների, վայելում էր Սիրիայի եւ Իրանի հովանավորությունն ու աջակցությունը: Հենց վերջինիս գործողություններն ի վերջո Թել Ավիվին հարկադրեցին կամովին զորքերը դուրս բերել Լիբանանից:

Իսրայելի կողմից Լիբանանի հարավից զորքերի տարատեղման վերաբերյալ մեկնաբանները հաճախ ընդգծում են, որ տեղի է ունեցել այն, ինչ պատահեց ԱՄՆ-ի հետ Վիետնամում, իսկ ԽՍՀՄ-ի հետ՝ Աֆղանստանում: Ասել է թե՝ Իսրայելի պարտություն: Միաժամանակ նշենք, որ թերեւս ճիշտ չի լինի Իսրայելի պարտությունը համեմատել Վիետնամում ԱՄՆ-ի եւ Աֆղանստանում ԽՍՀՄ-ի պարտությունների հետ, քանզի թեեւ «Հզբոլահը» իր գործողություններով հարկադրեց Իսրայելին հեռանալ Լիբանանից, սակայն իրականում Իսրայելը Լիբանանում այլեւս լուրջ անելիք չուներ:

Անդրադառնալով Իսրայել-Պաղեստինի Ինքնավարություն (ՊԻ) խաղաղության գործընթացին, որը թերեւս իր տրամաբանական ավարտին հանգեց 2000 թ. սեպտեմբերի 28-ին, հարկ է նշել, որ այն սկսվեց 1993 թ. սեպտեմբերի 13-ին, Վաշինգտոնում Իսրայելի հանգուցյալ վարչապետ Ռաբինի եւ ՊԻ-ի ղեկավար Արաֆաթի միջեւ ստորագրված պայմանագրով եւ աննախադեպ մեծ արձագանք գտավ միջազգային մակարդակով, համաշխարհային հանրությունը համակվեց լավատեսությամբ: Այնուամենայնիվ, թեեւ փոքրաթիվ, կային քաղաքագետ-վերլուծաբաններ (այդ թվում «Ազգ»-ը), որոնք խիստ հարցական էին համարում այդ եղանակով խաղաղության հասնելը: Եվ փաստորեն այդպես էլ իրականություն չդարձավ «հող խաղաղության դիմաց» սկզբունքը: Քանզի Թել Ավիվն Օսլոյի պայմանագրից առաջ եւ առ այսօր ձգտել եւ ձգտում է թելադրված պայմաններով տարածաշրջանում խաղաղություն հաստատել, ապահովել երկրի անվտանգությունը: Մինչդեռ պաղեստինցիները մտադիր են գրավյալ տարածքների ազատագրմամբ ստեղծել անկախ պետություն Արեւելյան Երուսաղեմ մայրաքաղաքով:

Իրադարձությունների հետագա զարգացումն ապացուցեց, որ վերջիններս բնավ էլ չեն հրաժարվել իրենց բուն նպատակներից եւ չեն ենթարկվելու թելադրված պայմաններին, թեեւ պատրաստ են Իսրայելի համեմատությամբ բավական լուրջ փոխզիջումների գնալ:

Այս առնչությամբ թերեւս հատկանշական են դեռեւս 1992 թ. ամռանը գրված ամերիկացի հանրահայտ քաղաքագետ Հենրի Քիսինջերի տեսակետները. «Իսրայելը հաշվի առնելով իր անվտանգությունը, պաղեստինցիներին Գազայի գոտում պետք է ինքնավարություն շնորհի, եւ այս դեպքում «խաղաղության դիմաց հող» սկզբունքը կվերափոխվի «խաղաղություն ժամանակի դիմաց»: Ժամանակ, որը կարելի է ասել, թե Թել Ավիվն օգտագործել է խիստ արդյունավետ: Քիսինջերը միաժամանակ նախազգուշացնում է. «...Պաղեստինցիների սահմանափակ իրավունքները կարող են վերածվել ժամացույցով աշխատող ռումբի...»: Այդ ժամանակն իր վերջնակետին հասավ 2000 թ. սեպտեմբերի 28-ին, երբ Իսրայելի պահպանողական «Լիկուդ» կուսակցության առաջնորդ Արիել Շարոնը այցելեց Ալ Աքսա մզկիթ եւ ծայր առան բախումները:

Իրաք

2000 թ. եւս Ֆրանսիան, Ռուսաստանը եւ Չինաստանը, որոնք շահագրգիռ են Իրաքի դեմ սահմանված էմբարգոյի վերացմամբ եւ այդ երկրի հետ կապերի բնականոնացմամբ, զգալի ջանքեր գործադրեցին: Եթե վերանան Իրաքի դեմ կիրառված տնտեսական սահմանափակումները, ապա դրանից շահելու են առաջին հերթին հիշյալ երկրները, որոնք ավանդաբար սերտ կապեր են պահպանում Իրաքի հետ: Էմբարգոյի վերացմամբ Բաղդադին հնարավորություն կընձեռվի ոչ միայն նշյալ երկրներից գնած զենքի դիմաց միլիարդավոր դոլարի պարտքը հատուցել, այլեւ Իրաքի նավթարդյունաբերության ոլորտում Ռուսաստանն ու Ֆրանսիան կհայտնվեն արտոնյալ վիճակում՝ ԱՄՆ-ի ու Մեծ Բրիտանիայի համեմատությամբ:

Նշենք, որ 2000 թ. հունվարի 26-ին ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը Յունեսկոյի նախագահ նշանակեց Շվեդիայի նախկին ԱԳ նախարար, ՄԱԳԱՏԷ-ի նախկին տնօրեն Հանս Սենիքսին, սակայն Իրաքը դարձյալ մերժեց համագործակցել Յունեսկոյի հետ: Առ այսօր վերջինիս ներկայացուցիչները Բաղդադ ժամանելու թույլտվություն չեն ստացել: Ստեղծված իրավիճակում գործնական քայլեր են կատարվում Բաղդադի դեմ սահմանված էմբարգոն վերացնելու: Օգոստոսի 16-ին Բաղդադի միջազգային օդանավակայանի վերաբացումը, որը թվում էր, թե առավելապես խորհրդանշական բնույթ է կրելու, իրականում զգալի քայլ դարձավ Իրաքի նկատմամբ տնտեսական սահմանափակումները վերացնելու ճանապարհին: Դրան անմիջապես հաջորդեց ռուսական բարձրաստիճան պատվիրակության այցը Բաղդադ, իսկ սեպտեմբերի 22-ին ֆրանսիական մի օդանավ՝ մարդասիրական օգնության բեռով, վայրէջք կատարեց Բաղդադի միջազգային օդանավակայանում, նման չվերթ կատարվեց նաեւ Մոսկվայից: Հիշյալ թռիչքներին հաջորդեցին արաբական եւ իսլամական երկրներից, ինչպես նաեւ, դեկտեմբերին, Հայաստանից համանման թռիչքները:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻԶԱՆՅԱՆ

Իր քաղաքին սիրահար երգիչը

Դեկտեմբերի 3-ին լրացավ երգիչ, երգահան Ռուբեն Հախվերդյանի ծննդյան 50 տարին: Դժվար է հավատալ, որ սիրո, երիտասարդության, ըմբոստ ոգու խորհրդանիշը, պարզապես բոլորի սիրելի Ռուբոն արդեն 50 տարեկան է: Սակայն սա փաստ է, եւ այդ հրաշալի տարելիցը վերջերս սիրելի երգչի ներկայությամբ նշեց Լոս Անջելեսի հայ համայնքը՝ պատվելով նրան մեծարանքի երեկոյով: Գուցե Ռուբենի բացակայությունն էր պատճառը, որ հայրենիքում, իր սիրելի Երեւանում նրա հոբելյանը փաստորեն «նշվեց» լռության պայմաններում: Հուսանք, առաջիկայում մեզանում նույնպես կիրականացվեն մեծարանքի միջոցառումներ, որոնց ժողովուրդը կմասնակցի սիրով, վերածելով դրանք հոգու իսկական տոնի, քանի որ Ռուբեն Հախվերդյանը՝ Ռուբոն, մեկն է իր եզակիորեն սիրելի զավակներից, մեկը, որի երգը, խոսքը, քաղաքացու պահվածքը իր իսկ արժանապատվության խորհրդանիշն է: Դա այն զավակն է, որի կյանքը փրկելու համար 1991-ի աշնանը համազգային օգնության ալիք բարձրացավ. «Ռուբեն Հախվերդյանին օգնելն այսօր յուրաքանչյուր հայի պարտքն է: Նրա գործը, նաեւ կյանքը ազգային հարստություն են», միաձայն ազդարարում էին թերթերը, հեռուստատեսությունն ու ռադիոն: Այդ օրերին հավաքված գումարը ապաքինվելուց հետո Ռուբենը փոխանցեց «Ղարաբաղի ֆոնդին», հայ մտավորականների շրջանում այն ժամանակների համար եզակի վարքագիծ, քանի որ ավերիչ փլուզումների ու սրընթաց անկումների մթնոլորտում շփոթված հայ մտավորականներից շատերն իրենք էին օգնություն ակնկալում:

Ռուբենի վիրահատությունը կայացավ. վճարումները կատարվեցին Ֆրանսիայի կառավարության միջոցներով, այդ գործը բանիմացորեն կազմակերպեց Հայաստանի նախագահի այն ժամանակվա խորհրդական Քրիստիան Տեր-Ստեփանյանը: Այս հրաշալի մարդուն ինչպես նաեւ 11-ժամյա բացառիկ վիրահատությունն իրականացրած պրոֆեսոր Բիսմուտին երախտապարտ սրտով հեռագրեր հղեցին երգչի ծնողներն՝ իրենց, Ռուբենի զավակների եւ նրա տաղանդի բազմահազար երկրպագուների անունից: Ռուբենի մայրը մեկ անգամ չէ, որ ասել է. «Ռուբիկը ծննդյան երկու օր ունի. մեկը՝ դեկտեմբերի 3-ը, մյուսը՝ հունվարի 9-ը, երբ կատարվեց հրաշք-վիրահատությունը, եւ տղաս ծնվեց երկրորդ անգամ»: Այն օրերին երեւանյան մամուլը գրեց. «Մեր սերը քեզ փրկեց»:

Ռուբենը Երեւան վերադարձավ 92-ի գարնանը եւ դեռ ֆիզիկապես չամրացած տվեց 3 բարեգործական համերգ: Թերեւս Աստծուն հաճո էր, որ լինի այդպես, որ Ռուբենը, գրած լինելով «Ոստիկան», «Ձյուն», «Իմ փոքրիկ նավակ», «Մեր սիրո աշունը» եւ մյուս իրեն արդեն ճանաչում բերած երգերը, շարունակի հայերեն լեզվով հավանաբար երբեւիցե գրված գեղեցկագույն երգերի շարքը՝ լրացնելով այն նոր «Բարի լույս, տիկին Արուս», «Նախագահական ընտրություններ», «Հին ընկեր», «Սա Երեւանն է», «Խոսքեր» եւ այլ, մեկը մյուսից աննման գործերով:

90-ական թվականների հատկապես առաջին կեսը այսպիսով Ռուբենի համար եղավ բացառիկ արգասաբեր, նրա շռայլ տաղանդը աղբյուրի նման հորդեց: Այդ տարիներին թողարկվեց երեք լազերային սկավառակ: Նրա համերգները մշտապես ընթանում էին լեփ լեցուն դահլիճներում: Եվ Ռուբենի հանդիսատեսը երբեք չի հուսախաբվել. ահա բեմ է դուրս գալիս Նա՝ մի արտիստ, որի խոսքն ուղղված է դահլիճում հավաքվածների ոչ միայն լսելիքին, այլեւ սրտին, հոգուն, գիտակցությանը: Նա չի ստում, ավելին՝ ասում է ճշմարտությունը: Նա իր շռայլ տաղանդի տերն ու տիրականն է, Երեւանի լավագույն ու առայժմ չգերագնահատված մարդը: Նրա մասին գրում են. «Նա, ով չի բռնվում ոչ մի ուռկանով», «Միշտ անակնկալ Ռուբեն Հախվերդյանը», «Գտնված երազների երգերը», «Ռուբենի երգերը կերթան տունե տուն, բերնե բերան, շատերու սրտերը կփոխեն», «Ռուբենը երգում է հանդուգն, անշահախնդիր ու համարձակ», «Երեկոյան Ռուբեն Հախվերդյան խարազանակիր բեմ բարձրացավ: Իր երգերով կյանքի այլազան մարզերէ ներս խուժեց չարաճճի անմեղ մանչուկի մը նման: Տխրեցավ ու տխրեցուց, ժպտեցավ ու ծիծաղներ խլեց ներկաներէն, իր վճիտ աչքերով տեսածները պատմեց մեզի՝ մեր օծիքէն բռնած եւ մեր քիթերու մեջ նայելով»: Կարելի է շարունակել երկար, բայց հիշենք եւս մեկը. «Անիշխանական, անկախ ու հանդուգն այս մարդուն պետք է հասկնալ ու ճանչնալ իր երգերով, իր երգի մեջ: Զարմանալ կարելի է, թե որքան կարգավորված ու ներդաշնակ է անոր պոետական խոսքը»: Ռուբենը մի շարք առիթներով ասել է. «Հայոց լեզվի հանդեպ պաշտամունքիս համար մորս եմ պարտական»: Այս նշանակալի խոստովանությունը հուշեց մեզ հանդիպել երգչի ծնողների հետ:

Լեւոն Հովհաննեսի Հախվերդյան եւ Սոնա Միքայելի Այունց. հայրը եւ մայրը Ռուբենի, որոնց հետ առավել եւս հանդիպումից հետո, մտածում եմ վստահաբար, որ դեռ գալու է ժամանակ, որ դեռ գրվելու է նրանց մասին բազմիցս եւ ըստ հարգի՝ խոնարհումների ու մեծարումների առիթ տալով: Մտավորական այս մարդիկ ոչինչ չեն խնայել եւ արել են առավելագույնը երկու որդիներին հնարավորինս լավագույն կրթություն տալու համար: ՀՀ Ազգային ակադեմիայի արվեստի ինստիտուտի տնօրեն, ակադեմիկոս Լեւոն Հախվերդյանը, որի տիտղոսները թվարկելուց խուսափում եմ տեղ շահելու նպատակով, մեզանում ամենաճանաչված գիտնականներից է: Դա, թերեւս, կարելի է բացատրել նրա վառ անհատականությամբ, քաղաքացու ակտիվ կեցվածքով, որը համադրվում է գիտական ստույգ իմացությանն ու անգնահատելի վաստակին: Հայր ու որդի, այո՛, ճանաչված են, որ հատկապե՛ս կարեւոր է, սիրված են ժողովրդի կողմից: Ժողովուրդը բնազդով անսխալ զգում է ու գիտի՝ այս անունները իր արժանապատվության, իր մշակույթի հավատարիմ պահապաններից են:

Ամուսնու համակուրսեցի Սոնա Այունցը ուսանողական միջավայրում առանձնանում էր ոչ միայն իր գեղեցկությամբ, այլեւ բացառիկ խելքով, կարդացածությամբ, հրաշալի ձայնով: Թատերական ինստիտուտի թատերագիտական ֆակուլտետի անվանական թոշակառու շրջանավարտը, նախկինում ունենալով նաեւ համալսարանական բանասիրական կրթություն, կարող էր հասարակական բուռն ու հետաքրքիր կյանքի մեջ մխրճվել, ինչու չէ, հասարակական երեւելի դեմք դառնալ մեզանում: Սակայն թե՛ առաջնեկի ծնունդը, եւ թե՛ ժողովրդի թշնամու դուստր լինելու հանգամանքը (հայրը 37-ի զոհերից էր) նրա կյանքում շատ արժեքների վերաիմաստավորման պատճառ դարձան:

Սպիտակամաշկ, սիրուն աչքերով այդ երեխայի մեջ ըմբոստ ու արքայավայել մի բան կար: Ծննդատան բազմափորձ աշխատակիցները սովորություն ունեին նորածիններին անուններ տալու: «Արքային բերել ենք կերակրելու», ասում էին նրանք ամեն անգամ փոքրիկ Ռուբենին երջանիկ մոր գիրկը տալիս:

– Որոշեցի չաշխատել, նստել տանն ու զբաղվել միայն իմ փոքրիկ «արքայով», պատմում է մայրը: Երկու տարի հետո, երբ ծնվեց երկրորդ տղաս՝ Գագիկը, վճիռս ավելի ամրացավ, եւ ես ամբողջովին նվիրվեցի նրանց դաստիարակությանը: Տունս դարձրել էի մի իսկական մանկապարտեզ. առավոտից իրիկուն երգ ու ոտանավորից, հեքիաթ ու խաղիկից բացի, բարձրաձայն կարդում էի նաեւ իմ թարգմանություններից: Դրանք ամենատարբեր հեղինակների գործեր էին, հաճախ ոչ համար իրենց տարիքին, բայց նրանք նստում էին կլանված, հասկացողի աչիկներով, լսածը «մարսում» ու մտապահում Նոսովի, Ժյուլ-Վեռնի, Չուկովսկու, Ջեկ Լոնդոնի, Ամիչիսի, Կունի, այլ հեղինակների ու նրանց հերոսների անունները:

Այդպես աննկատ մայրը իր հարուստ ներաշխարհն ու գիտելիքները կաթիլ-կաթիլ, մաս-մաս փոխանցեց որդիներին, եւ Ռուբենը մեծացավ մի մթնոլորտում, որը ներծծված էր Թումանյանով ու Չարենցով, Բեթհովենով ու Մոցարտով, Կոմիտասով ու Սայաթ-Նովայով: Հայրական տանը նա տեսել ու մոտիկից շփվել է Վարդան Աճեմյանի, Պարույր Սեւակի, Վադիմ Մելիքսեթյանի, Էդվարդ Միրզոյանի, այդ կարգի շատ մարդկանց հետ: Ի դեպ, նորածին Ռուբենին լողացնելու համար տաշտակ է գնել ու նվիրել Պարույր Սեւակը. «Բիբիլը թող լող տա սրա մեջ»:

– Ռուբիկը աշխույժ, չարաճճի, չընկճվող երեխա էր, պատմում է հայրը, հմայված նստած նրան հիշում եմ միայն, երբ որեւէ բան էինք կարդում կամ երբ մայրը երգում էր նրա համար: Ամենեւին չէի ուզենա առանձնահատկության քողով ներկայացնել նրա մանկության ու պատանեկության տարիները: Բայց ինչպե՞ս չասեմ, որ առաջին բառերին զուգահեռ նա հեշտորեն արտաբերում էր էմպիրիոկրիտիցիզմ բառը: Նա ուժեղ, լավ սովորող երեխա էր, հրաշալի նկարում էր, պլաստիլինից զարմանալի ֆիգուրներ ծեփում: Այդ ամենը մայրը պահպանել է մինչեւ օրս: 6-րդ դասարանից հետո, սակայն, Ռուբիկը կտրուկ փոխվեց: Դարձավ ըմբոստ, գրեթե անկառավարելի:

Երկար կարելի է պատմել բարձր դասարաններում նրա «հերոսություններից», որի հետեւանքով դպրոցն ավարտեց որոշ դժվարություններով: Նրա ոչ սովորական վարքագիծը շարունակվեց նաեւ Գեղարվեստաթատերական ինստիտուտում սովորելու տարիներին: Ռուբենը բեմադրել է մի շարք ներկայացումներ, որոնց բոլորի տեքստերը թարգմանել է մայրը, այդ թվում նաեւ անմոռանալի «Սատանայի ջրաղացը»:

Պատմում են ծնողները, ջանում հիշել ամենակարեւորը, տիպականը, վճռորոշը՝ գուցե: Դրանք շատ են՝ արժանի նյութ մի ամբողջ գրքի համար: Հիշողությունների այդ համայնապատկերի վրա առանձնանում են դեմքեր, շատ դեմքեր:

Ահա փոստատար Նուբարը, մեղմաբարո բնավորությամբ հայրենադարձ այդ մարդը, որին առանձնահատուկ սիրում էր Ռուբիկը եւ նրանից էլ կիթառ նվագել սովորեց: Ահա ութամյա Ռուբիկը Սպենդիարովի անվան երաժշտանոց հաճախելիս: Իր համար տանջալից երաժշտական այդ կրթությունը տեւեց վեց ամիս. «Թող տրամվայի տակն ընկնի այս դաշնամուրը», մի օր ասաց նա: Ահա նրանց բնակարանը Մարքսի փողոցի վրա, որը Ռուբենը ժամանակավոր կացարան է դարձրել՝ տանը պահելով շուն ու մուկ, լորտու կամ թունավոր օձ, կրիա ու աղվես: Ահա ձմռան մի ցուրտ գիշեր Ռուբիկը տուն է գալիս՝ ծոցը լիքը ցրտահար ճնճղուկներ. հո՞ չէ՞ր թողնի փողոցում սառած, գետնին ընկած:

Հուշերի այդ շարանում ես փորձում եմ դասդասել շրջաններ, առանձնացնել պահեր, որոնք այդ ըմբոստ, անկառավարելի տղային ի վերջո դարձրին ինքնատիպ մշակութային արժեք: Այդ ամենի մեջ ես որոնում եմ արվեստագետի ձեւավորման, կայացման պահը: Անօգուտ աշխատանք: Դա նույնն է, ինչ հորիզոն կամ երկինք, ամպ կամ քամի բռնելու փորձերը: Ծնողներն էլ են դժվարանում որոշել պահը, օրը, երբ Ռուբոն դարձավ Ռուբեն Հախվերդյան ու գտնում են, որ միեւնույնն է՝ նա մնացել է էլի նույն Ռուբոն: Եթե նեղության մեջ ես, միայնակ, չունեւոր, դժբախտ, ավելին՝ ընկեցիկ, համարիր՝ Ռուբոն ընկերդ է: Ինքը հպարտ է, հարուստ հենց դրանով:

Ճանաչումը, սերը, անվերջանալի հետաքրքրությունն իր անձի հանդեպ. ահա թերեւս նրա վաստակած միակ ունեցվածքը: Նյութական ունեցվածք այդպես էլ չկուտակեց: Իր ընտանիքը՝ կին ու երեք երեխա, բոլոր այս դաժան տարիներին ապրեցին ազգի ճիշտ մեծամասնության կենսաձեւով՝ ծայրը-ծայրին՝ մի կերպ: Փոխարենը նա հարստացրեց բոլորիս՝ նվիրելով մեզ իր Երեւանի գիշերները, տիկին Արուսին, ծառուղում լուռ արտասվող մենակ կանգնած աղջկան, պատուհանը թակող ոստիկանին, լավագույն տղերքին, անընտրելի նախագահներին, տերերից կեր ստացող սոված շներին, բանող եզին, արտագաղթող ընկերներին, ծեր գնչուհուն... Ո՞ր մեկը թվես:

Ռուբենն ունի իր ճշմարտությունն ու իր սխալները: Այդ ամենի համար ունի նաեւ իր պատասխանը. «Ես արտիստ եմ»: Աստծո կամքով ու ծնողների՝ ծնվեց ու այսօր կա արտիստ Ռուբեն Հախվերդյանը, արտիստի Ռուբոյի տեսակը մեզանում: Ծնունդդ շնորհավոր, Ռուբո:

ՇՈՒՇԱՆԻԿ ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ

Ռուբեն Հախվերդյանը որդու հետ:

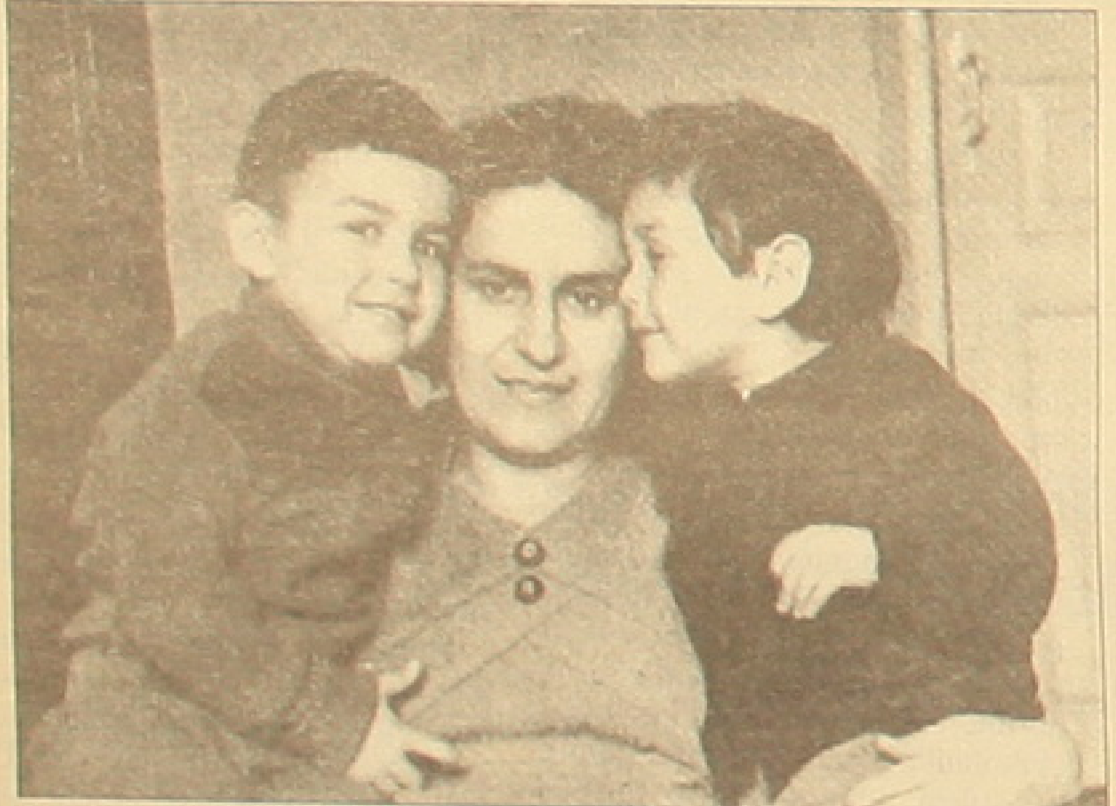

Սոնա Այունցը որդիների Ռուբենի եւ Գագիկի հետ:

Ռուբեն Հախվերդյանը հոր Լեւոն եւ հորեղբոր Հովիկ Հախվերդյանների հետ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Հունվարի 18

Հայոց տոմարի Արաց ամսի Մասիս օրը

Տարեգրության այս օրը՝

- 1919 թ. աշխատանքն սկսեց Փարիզի հաշտության միջազգային կոնֆերանսը

Ծնվել են՝

- Վահրամ Փափազյանը (1888 թ., Կ. Պոլիս):
- Վասիլի Միրզոյանը (1863 թ., Թիֆլիս), ճարտարապետ-ճարտարագետ:
- Վարդան Սամվելյանը (1901 թ., Վաղարշապատ), երգահավաք, երգիչ, երաժշտագետ:
- Կարապետ Քարամյանը (1911 թ., Նախիջեւան), պատմական գիտ. դոկտոր, պրոֆ:
- Խաչիկ Նազարեթյանը (1931 թ., Բուլղարիա, ք. Պլովդիվ), Հայաստանի վաստակավոր արտիստ:

ՀԵՂԻՆԵ ՂԱՐԱԳՈՒԼՅԱՆ

ԱԶԳ

ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ԼՍՈՒՄՆԵՐ

Քննարկվում են տնտեսության հիմնախնդիրները

Ըստ համապատասխան նախարարությունների հաշվետվությունների

Այս օրերին կառավարությունում ընթանում են նախարարությունների 2000 թ. կատարած աշխատանքների վերաբերյալ լսումները: Սովորաբար առավել հանգամանալից ֆինանս-տնտեսական հաշվետվությունները ներկայացվում են փետրվար ամսին: Սակայն այս անգամ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանն առաջարկել է այլ մոտեցում: Մինչ հաշվետվությունները, լսումների կազմակերպումը հնարավորություն է տալիս առավելապես կենտրոնանալ տվյալ ոլորտի առանցքային նշանակության խնդիրների վրա, դրանց վերաբերյալ ընդունել համարժեք մոտեցում: Այդ ընթացքում նշված բացթողումների վերացման ուղղությամբ քայլերի հաջորդականությունը նկատի կառնվի նաեւ կառավարության 2001 թ. գործունեության ծրագրի կազմման ընթացքում:

Այդպիսի լսումները հնարավորություն են տալիս նախարարությունների աշխատանքը համակարգված կազմակերպելու համար, քանի որ վեր են հանվում այն հարցերը, որոնք առաջանում են տարբեր գերատեսչությունների չհամաձայնեցված գործունեության ժամանակ: Քննարկումներին հատուկ ուշադրություն էր դարձվում նախարարության կողմից կառավարության գործունեության միջոցառումների ծրագրի կետերի կատարման հարցին: Հատկապես հետաքրքրական են տնտեսական ոլորտի նախարարությունների աշխատանքների արդյունքները եւ գնահատականը, ինչպես նաեւ տվյալ ոլորտներում առկա զարգացումներն ու դրանց խոչընդոտող խնդիրների վերացման ուղղությամբ նախատեսվող քայլերը:

Արդյունաբերություն եւ առեւտուր

Առաջինը քննարկվել է ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության հաշվետվությունը: Դա թերեւս հատկանշական կարող է համարվել այն առումով, որ հատկապես այս ոլորտում են անցած 2000 թ. արձանագրվել նկատելի ձեռքբերումներ: Նախարար Կարեն Ճշմարիտյանի զեկուցումից որպես այդպիսիք կարելի է առանձնացնել 14 խոշոր արդյունաբերական ընկերությունների վերագործարկումն ու հզորությունների ավելացումը: Դրա հետեւանքով բացվել են 11 հազար 500 աշխատատեղեր: Սակայն այստեղ առավել քան աշխատատեղերի բացումը, որն ինքնանպատակ չի կարող լինել, կարեւորվում է մրցունակ արտադրանքի թողարկման եւ հատկապես արտահանման ծավալների աճը: Առաջինն ավելացել է 29 տոկոսով, երկրորդը՝ 43 տոկոսով: Որակապես փոփոխվել է արտահանման կառուցվածքը: Եթե նախկինում Հայաստանից հիմնականում արտահանվում էր մետաղի ջարդոն եւ թանկարժեք ու կիսաթանկարժեք քարեր, ապա անցյալ տարի արտահանված արտադրանքի մեջ գերակշռել են լեռնամետալուրգիական, քիմիական ապրանքները, սննդամթերքը եւ այլ պատրաստի արտադրանք: Գլխավորապես շնորհիվ արդյունաբերության ոլորտում արձանագրված այս արդյունքների, 2000 թ. հունվար-նոյեմբեր ամիսներին արտաքին ապրանքաշրջանառության մեջ 2[illegible],4 տոկոսով աճել են արտահանման ծավալները:

Նկատի ունենալով 2001 թ. Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն ընդունման 1700-ամյակը եւ ակնկալվող զբոսաշրջության զարգացման նոր հնարավորությունները, հետաքրքրական են 2000 թ. Հայաստան այցելած զբոսաշրջիկների թվի մասին արձանագրված տվյալները: Անցած տարի Հայաստան է այցելել 45 հազար զբոսաշրջիկ, ինչը նշանակում է, որ տվյալ ոլորտում ապահովվել է մոտ 45 մլն դոլարի հոսք: Այսինքն՝ 45 մլն դոլարի ապրանքներ եւ ծառայություններ արտահանվել են Հայաստանից: Այս թվերը դրակա՞ն կարելի է գնահատել, թե՞ բացասական: Եթե համեմատենք խորհրդային տարիներին Հայաստան այցելող տարեկան 500-600 հազար զբոսաշրջիկների թվի հետ, ապա 45 հազարը մեծ թիվ չէ: Սակայն վերջին տարիների համատեքստում խնդիրը դիտարկելու դեպքում կարելի է տեսնել, որ 1992-93 թթ. զբոսաշրջիկների գրեթե բացակայությունից մինչեւ 2000 թ. 45 հազարը, այնուամենայնիվ, գրանցվել է իրական առաջընթաց:

Մեկ այլ կարեւոր հարցի՝ օտարերկրյա ներդրումների ծավալների առումով եւս դրական միտումներ կան: 2000 թ. առաջին 9 ամիսներին Հայաստանում կատարվել են 140 մլն դոլարի ներդրումներ, որը 25 տոկոսով ավելի է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ: Այստեղ, սակայն, հարկ է նշել, որ տնտեսության մեջ զարգացման լուրջ տեմպեր ունենալու համար անհրաժեշտ են այս թիվը բազմիցս գերազանցող ներդրումներ:

Արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարի հաշվետվության մեջ գոյություն ունեցող բացթողումների շարքում առանձնացվեց շինանյութերի արտադրության մեջ նկատելի անկումը: Դա բացատրվում է այստեղ գործող ընկերությունների վերահսկման դժվարությամբ, որը հանգեցնում է ստվերային դաշտի մեծացմանը: Որպես մեկ այլ թերություն նշվեց առեւտրի քաղաքականության հայեցակարգի եւ համակարգված մոտեցման բացակայությունը: Այդուհանդերձ, այս նախարարության աշխատանքը, նկատի ունենալով նաեւ կառավարության գործունեության ծրագրով նախարարությանը վերապահված 42 հանձնարարականների ամբողջությամբ կատարումը, Անդրանիկ Մարգարյանը գնահատել է բավարար, ինչը, տվյալ դեպքում, տարակարծությունների առիթ, կարծում ենք, չի կարող առաջացնել:

Տրանսպորտ եւ կապ

Առաջ անցնելով նշենք, որ այս նախարարության աշխատանքը եւս վարչապետը գնահատել է բավարար, չնայած այստեղ արձանագրված ցուցանիշները կարելի է ասել զիջում են արդյունաբերության ոլորտի ցուցանիշներին: Այսպես նախարարության կատարման ենթակա կառավարության ծրագրի 19 միջոցառումներից ժամանակին կատարվել է 7-ը: Մնացածը տեղափոխվել են կամ հետաձգվել տարբեր պատճառներով (օրենսդրական, ֆինանսական եւ այլն):

Այնուամենայնիվ, 2000 թ. ընթացքում համակարգի ընկերությունների գերակշռող մասն աշխատել է շահույթով: Մասնավորապես նախորդ տարվա համեմատ 9,2 տոկոսով ավելացել է հայկական երկաթուղու բեռնաշրջանառությունը եւ կազմել 340 մլն տոննա: Չնայած շարունակվող շրջափակմանը, անցյալ տարի բեռներ են տեղափոխվել (22 հազար տոննա) Փոթի-Իլյիչովսկ լաստանավային անցումի միջոցով: Սակայն կցանկանայինք ընդգծել, որ այս ուղղությամբ բեռնափոխադրամիջոցները նկատելիորեն կաճեն, եթե ի վերջո կարգավորվի «Կովկաս» նավահանգստի կառուցման եւ հայ-ռուսական երկաթուղային լաստանավի գործարկման հարցը:

Կառավարությունում կայացած լսումների ժամանակ վարչապետի կողմից երկաթուղու աշխատանքի հետ կապված գլխավոր հիմնախնդիր է համարվել Վրաստանից Հայաստան եկող բեռների սակագնի հարցը, որի կարգավորման նպատակով հավանաբար փետրվարին Հայաստան կայցելեն Վրաստանի վարչապետն ու համապատասխան գերատեսչությունների ղեկավարները:

Նախարարության իրավասության շրջանակներում է նաեւ ավտոմայրուղիների վերանորոգման ծրագրերի իրագործումը: Համաշխարհային բանկի այստեղ ֆինանսավորվող ծրագրերից (635 կմ ավտոճանապարհների նորոգման աշխատանքներ) հարկ ենք համարում առանձնացնել Պուշկինի լեռնանցքի թունելի եւ Քաջարան-Մեղրի ճանապարհի 2,3 կմ երկարությամբ հատվածի շինարարությունը, ինչպես նաեւ կառավարության «Մեղրու տարածաշրջանի զարգացման հիմնախնդիրների մասին» որոշմամբ իրականացված Շվանիձոր-Նյուվադի եւ Մեղրի-Շվանիձոր ավտոճանապարհների վերանորոգման նախագծային աշխատանքների կատարումը: Նախատեսվել է նաեւ «Լինսի» հիմնադրամի ֆինանսավորմամբ իրականացվելիք Եղեգնաձոր-Սեւան-Դիլիջան-Վանաձոր-Ալավերդի-Այրում 366 կմ երկարությամբ ավտոմայրուղու վերականգնման ծրագիրը, որի արժեքը կազմում է 39 մլն դոլար:

Կապի ոլորտում, ըստ փոխնախարար Հրանտ Բեգլարյանի, մեծ աշխատանք է տարվել հեռախոսակապի միակ օպերատոր Արմենտելի կողմից ներդրումային ծրագրերի լիարժեք իրագործման եւ ծառայությունների ապահովման վերահսկողության ուղղությամբ: Դրա հետեւանքով ավելացել են թվայնացված ԱՀԿ-ները: Այս տարի թվայնացվել են 39, 42, 46 կայանները, եւ ստեղծվել է նոր 36 ԱՀԿ-ն: Սակայն հարկ է նշել, որ այստեղ դեռեւս առկա են մի շարք լրջագույն խնդիրներ, որոնք հետեւանք են Արմենտելի մենաշնորհի արդյունքում ստեղծված իրավիճակի: Դրանք են ինտերնետ կապի բարձր գները եւ վատ որակը, հեռախոսակապի վատ որակը, ներդրումների կատարման ծրագրի պարբերաբար կրկնվող ձգձգումները, րոպեվճարի ներդրման հարցը եւ այլն: Այս առթիվ ներկայումս շարունակվում են բանակցությունները Հայաստանի կառավարության եւ Հունաստանի OTE ընկերության (Արմենտելի 90 տոկոսի սեփականատեր) միջեւ եւ կարելի է միայն ասել, որ դրանք այնքան էլ հեշտությամբ չեն առաջ շարժվում:

Անդրանիկ Մարգարյանի կողմից այս ոլորտում կուտակված խնդիրներից առանձնացվեց ավիացիան, որի վերաբերյալ հաշվետվությունը կլսվի առանձին:

Գյուղատնտեսություն

Գյուղատնտեսության համար 2000 թ. ծանր տարի էր: Հանրապետության լեռնային եւ նախալեռնային շրջանները զգալիորեն տուժեցին երաշտից: Այստեղ գլխավոր խնդիրներից մեկը եղել է ոռոգման ջրի սակավությունը, ինչի հետեւանքով ինքնահոս եղանակով ջրի մատակարարումը պակասել է, փոխարենը կառավարության թույլտվությամբ մեխանիկական եղանակով ավելացել է: Սակայն, չնայած այս քայլերին, մատակարարված ջրի դիմաց (25 տոկոսով ավելի նախորդ տարվանից) վարձավճարների գանձման մակարդակը եղել է խիստ ցածր: Հիշեցնենք նաեւ, որ ջրի սակագինն իջեցվել էր 1 դրամով: Բայց, չնայած դրան, վճարումները եղել են խիստ ցածր եւ հատկապես երաշտից չտուժած Արարատյան դաշտավայրում: Եվ բնական պետք է համարել, որ ոռոգման համակարգի գործունեության գնահատականը անբավարար էր, մինչդեռ ոլորտում կատարված աշխատանքներն ընդհանուր առմամբ վարչապետը գնահատեց բավարար: Անցյալ տարվա ընթացքում, ինչպես հայտնի դարձավ գյուղնախարար Զավեն Գեւորգյանի զեկուցումից, Ճապոնիայի եւ Հունաստանի կառավարությունների աջակցությամբ ներկրվել եւ մարզերում իրացվել է 11 հազար տոննա ազոտական պարարտանյութ, սեփական միջոցների հաշվին՝ 4,4 հազար տոննա ամոնիակային սելիտրա: Ճապոնական եւ չինական դրամաշնորհների հաշվին ներկրված 15 հացահատիկահավաք կոմբայնները եւ 128 տրակտորներից 103-ը երկարաժամկետ վարձակալության են տրվել արտադրատեխնիկական սպասարկումների մարզային կենտրոններին:

Գյուղատնտեսության նախարարության հաշվետվության ժամանակ բարձրացվել է նաեւ մի կարեւոր հարց, որի իրագործումը նախորդ իշխանությունների կողմից ձախողվեց: Խոսքը գյուղատնտեսական մեծածախ շուկայի ստեղծման մասին է, որի անհրաժեշտությունը ընդգծվել է քննարկումների ժամանակ: Հիշեցնենք, որ մի քանի տարի առաջ Հայաստանի ու Վերակառուցման եւ զարգացման եվրոպական բանկի (ՎԶԵԲ) միջեւ համաձայնագիր է կնքվել վերջինիս կողմից այդ ծրագրի ֆինանսավորման վերաբերյալ: Սակայն ծրագիրն իրականություն չդարձավ: Վարկային միջոցների մի մասն ըստ էության աննպատակ ծախսվեց, մյուս մասը վերադարձվեց: Արդյունքում մինչ օրս ՀՀ պետբյուջեից վճարվում են այդ վարկի ծախսված գումարի տոկոսներն ու հիմնական գումարը:

Էներգետիկա

Էներգետիկայի նախարարության գործունեության հաշվետվության լսումների ժամանակ շեշտը դրվել է առկա հիմնախնդիրների քննարկման վրա: Զեկուցողը՝ ՀՀ էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանը, նշել է, որ 2000 թ. էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն աճել է 241 մլն կՎտ. ժ-ով կամ 4,2 տոկոսով եւ կազմել 5997 մլն կՎտ. ժ: Դա պայմանավորված է եղել էլեկտրաէներգիայի դեպի Վրաստան արտահանմամբ եւ երկրի տնտեսության մեջ արձանագրված աճով: Էներգետիկայի ոլորտում առկա ամենալուրջ խնդիրը մատակարարված էլեկտրաէներգիայի դիմաց չվճարումներն են: Միայն խմելու եւ ոռոգման ջրի համակարգերի պարտքը էներգետիկներին կազմել է մոտ 10 մլրդ դրամ: Պատկերը նույնն է նաեւ ջեռուցման եւ բնական գազի դիմաց վճարումների առումով:

Նախարարության աշխատանքներից կարեւորվեց 2000 թ. նոյեմբերին Երեւանում Իրանի պաշտոնական ներկայացուցչի հետ կազմած եւ ստորագրման փուլում գտնվող Իրան-Հայաստան գազամուղի շինարարության սկսման եւ այդ նպատակով համատեղ աշխատանքային խմբի ստեղծման մասին փաստաթղթի ստորագրումը: Արժե նշել, որ այս գազամուղի կառուցմամբ զգալիորեն բարձրանում է մեր երկրի էներգետիկ անվտանգությունը եւ խիստ կարեւոր է այն հնարավորինս արագ կառուցելու հանգամանքը: Ըստ վերոնշյալ փաստաթղթի շինարարությունը կսկսվի այս տարվա սկզբին, եւ մինչեւ տարեվերջ կավարտվի առաջին փուլը՝ Մեղրի-Քաջարան 40 կմ երկարությամբ հատվածը: Նախարարը կարեւորել է նաեւ Ռուսաստանի հետ շփումների ակտիվացումը եւ վերջինիս հետաքրքրության մեծացումը Հայաստանի էներգահամակարգի հիմնական ֆոնդերում բաժնետոմսեր ձեռք բերելու հարցում: Այս ուղղությամբ լրացուցիչ պայմանավորվածություններ ամենայն հավանականությամբ ձեռք կբերվեն նախարարի Մոսկվա այս օրերին կատարելիք այցի ընթացքում:

Ամփոփելով ոլորտում առկա իրավիճակը եւ նախարարության գործունեությունը, վարչապետն ընդգծել է 2001 թ. համակարգին սպասվող փորձությունների առկայությունը: Դրանք հատկապես վերաբերում են վարկային պարտավորությունների կատարմանը եւ մասնավորեցմանը: Նշվել է, որ եթե 2000 թ. դրական միտումները ոլորտում չզարգանան, ապա լուրջ խնդիրներ կառաջանան ոչ միայն էներգետիկ համակարգի, այլեւ ողջ տնտեսության առողջացման ճանապարհին: Այս վտանգը, թերեւս, պետք է մտահոգի ինչպես տվյալ նախարարության, այնպես էլ այլ շահագրգիռ գերատեսչությունների ղեկավարներին:

Եվս երկու նախարարություն

Խոսքը տնտեսական նախարարությունների ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի ու պետեկամուտների նախարարությունների հաշվետվությունների քննարկման մասին է, որոնք տեղի կունենան այս ընթացքում:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ
ՀՀ կառավարության «Տնտեսական բարեփոխումների վերլուծական-տեղեկատվական կենտրոնի» համար

ԱԶԳ Օրվա հետքով

ԵՐԵՎԱՆ

«Ռեսպուբլիկա Արմենիան» շուտով լույս կտեսնի

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթը, ըստ «Հայաստանի Հանրապետություն-Ռեսպուբլիկա Արմենիա» ՓԲԸ գործադիր տնօրեն Վարդան Ալոյանի, լույս կտեսնի կամ հունվարի վերջի, կամ փետրվարի սկզբի ուրբաթ օրը: Այն լինելու է 16 էջանոց վերլուծական շաբաթաթերթ եւ, հնարավոր է, որ տարածվի նաեւ ՌԴ-ում եւ Վրաստանում՝ հայկական համայնքների շրջանում:

Նշենք, որ փոխվել է ոչ միայն թերթի պարբերականությունը, այլեւ հիմնադիրների կազմը: Ներկայումս թերթի հիմնադիրներն են ՀՀ նախագահի աշխատակազմի հասարակության եւ տեղեկատվության միջոցների հետ կապերի վարչության, ՀՀ ԱԺ եւ ՀՀ Կառավարության աշխատակազմերի տեղեկատվության եւ հասարակության հետ կապերի վարչությունների եւ ՀՀ կառավարությանն առընթեր տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչության պետերը՝ ի պաշտոնե, հավասար բաժնետոմսերով:

Ըստ Վ. Ալոյանի, նոր շաբաթաթերթը նախկին «Ռեսպուբլիկա Արմենիայի» իրավահաջորդը չէ: Վերջինս դատարանի որոշմամբ սնանկ է ճանաչվել, եւ գույքը պետք է վաճառվի պարտքերի որոշ մասը մարելու համար: Գործադիր տնօրենը նկատեց, որ պարտատերերից մեկն էլ խմբագրության կոլեկտիվն էր:

Ինչ վերաբերում է «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթին, ապա թերթի վերագրանցման հարցերը, ըստ գլխավոր խմբագիր Աշոտ Աղաբաբյանի, կլուծվեն առաջիկա երկու օրվա ընթացքում, եւ, ամենայն հավանականությամբ, օրաթերթը լույս կտեսնի մոտավորապես տասն օրից: Չի բացառված, որ կփոփոխվեն նաեւ թերթի հիմնադիրները:

Կասեցվել է եվրոպայից տավարի միս ներկրելու փորձը

ԵՐԵՎԱՆ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջերս Հայաստանի անասնաբուժական ծառայությունը կասեցրել է եվրոպայից տավարի տոտիկների ներկրման փորձը, ինչն արգելված է «կովերի կատաղություն» կոչվող հիվանդության տարածման վտանգի պատճառով:

Ինչպես հայտնեց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության անասնաբուժական պետական տեսչության պետ Անուշավան Աղաջանյանը, փորձ էր արվել ներկրել Գերմանիայից բերված խոզի եւ տավարի տոտիկների մի խմբաքանակ: Անասնաբուժական ծառայության պահանջով երեք տոննա բացարձակապես անվտանգ խոզի տոտիկները բեռնաթափվել են Երեւանում, իսկ տավարի տոտիկները (17 տոննա)՝ ետ են ուղարկվել Հայաստանի սահմաններից դուրս:

Եվրոպայից տավարի մսի ներկրումը Հայաստան ժամանակավորապես արգելվել է 2000 թ. դեկտեմբերի 4-ից:

ԿՈՐԵԼ Է

«Ներդաշնակություն» ՍՊԸ-ի կլոր կնիքը եւ շտամպը՝ գրանցված պետռեգիստրում:

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Քլինթոնի վարչակազմը ձեռքերը լվաց

ԱՄՆ ԱԳ նախարարության խոսնակը հունվարի 16-ին հայտարարեց, որ Միջին Արեւելքի գծով համակարգող Դենիս Ռոսը ժամանակի սղության պատճառով չի այցելելու տարածաշրջան, ինչպես նախատեսված էր նախագահ Քլինթոնի վերջին նախաձեռնությամբ, սկզբունքային համաձայնության հասնելու նպատակով: Ի դեպ, Ռոսը վերջերս հայտնել էր, որ մտադիր է թողնել իր պաշտոնը Քլինթոնի գահակալության ավարտին՝ հունվարի 20-ին: ԱՄՆ ԱԳՆ խոսնակի վերոհիշյալ հայտարարությունը փաստորեն նշանակում է, որ պաղեստինցիները դեռեւս մնում են կառչած իրենց լուրջ վերապահումներից՝ Քլինթոնի նշյալ նախաձեռնության նկատմամբ, որը ոչ այլ ինչ էր, քան հրաժարում ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 242, 338 եւ 194 բանաձեւերից: Իրականում Քլինթոնը պաղեստինցիներին առաջարկում էր մոռանալ մինչեւ 1967 թ. հունիսի 5-ին եղած սահմանները, զիջել Արեւմտյան ափի եւ Երուսաղեմի, այդ թվում՝ սրբավայրերի որոշ տարածքներ, ինչպես նաեւ հրաժարվել շուրջ 4 միլիոն փախստականների վերադարձի իրավունքից:

Դժվար է ասել, թե ԱՄՆ-ի նոր վարչակազմը՝ Ջորջ Բուշի գլխավորությամբ, արդյոք հի՞մք է ընդունելու Քլինթոնի այդ առաջարկները, թե՞ ավելի է մերձենալու ՄԱԿ-ի որոշումներին: Սակայն կարելի է պնդել, որ պաղեստինյան իշխանությունն ի զորու չէ նման զիջումների: Այս ճշմարտությունն առավել հստակ դարձավ «Քեմփ Դեւիդ 2» եռակողմ գագաթաժողովում, որի ձախողումը, ապա՝ բանակցությունների փակուղի մտնելը հանգեցրին պաղեստինա-իսրայելական առճակատումների, որոնք շարունակվում են առ այսօր:

Խնդիրն այն է, որ պաղեստինյան որեւէ զիջում, մանավանդ տարածքային, կարող է նախադեպ դառնալ Թել Ավիվի համար, որը շահարկելու է այս հանգամանքը՝ Սիրիայի եւ Լիբանանի հետ իր հետագա բանակցություններում: Նույն նախադեպը չստեղծելու համար, Սիրիայի նախկին նախագահ Հաֆեզ Ասադն անցյալ տարվա մարտին մերժեց Քլինթոնի առաջարկը՝ հողային որոշ զիջումների վերաբերյալ: Իր հերթին Լիբանանն առ այսօր պահանջում է Շաբաայի ագարակները, ինչպես նաեւ իր տարածքում գտնվող շուրջ կես միլիոն պաղեստինցիների վերադարձը:

Ա. Մ.

«Ֆիգարոն» չի տպել թուրքերի հրապարակումը

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Միլլիեթ» օրաթերթը գրում է, թե Ֆրանսիայի Թուրքական միությունների ասոցիացիային թույլ չի տրվել ֆրանսիական «Ֆիգարո» թերթում հանդես գալ ցեղասպանության մասին հրապարակմամբ: Թերթի ղեկավար կազմը նախ հետաձգել է թուրքական հայտարարության տպագրումը, ապա ինչ-ինչ պատրվակներով մերժել այն տպագրել: Միջադեպը բողոքի ալիք է առաջ բերել թուրքական մամուլի էջերում: Նշենք, որ 600 հազար տպաքանակ ունեցող «Ֆիգարո»-ն Ֆրանսիայի ամենամեծ ժողովրդականություն վայելող թերթերից է:

Յըլմազը մեղադրում է ամերիկյան նավթընկերություններին

ԱՆԿԱՐԱ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Երկնագույն հոսք» ռուս-թուրքական նախագծի վարկաբեկման փորձերի ետեւում կանգնած են դրա դեմ հանդես եկող ԱՄՆ-ի նավթընկերությունները»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալության հաղորդման, այդ մասին հայտարարել է Թուրքիայի փոխվարչապետ Մեսութ Յըլմազը, որն այդ գործարքը համարել է «հույժ կարեւոր» երկկողմ հարաբերությունների համար: Յըլմազն այդ մասին ասել է իր գլխավորած «Մայր հայրենիք» կուսակցության խորհրդարանական խմբակցության նիստում, որին, նրա խոսքերով, «փորձում են թուլացնել» էներգետիկական ոլորտի մեքենայություններին նրա ներկայացուցիչների մեղսակցության մեղադրանքներով: Մինչդեռ Թուրքիայի էներգետիկայի եւ բնապաշարների նախարար Ջումհուր Էրսյումերը հայտարարել է, որ «Երկնագույն հոսքն» իրականացնելիս ոչ մի խախտում չկա, իսկ նախագծի իրավական հիմքը կազմում է 1997 թվականի ռուս-թուրքական համաձայնագիրը:

Գազայի հատվածում գնդակահարվել է Պաղեստինի հեռուստատեսության տնօրենը

ԿԱՀԻՐԵ, 17 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր երեք անհայտ անձինք Գազայի ռեստորաններից մեկում գնդակահարել են պաղեստինյան հեռուստատեսության տնօրեն Հիշամ Միքին: Ոստիկանության հաղորդումների համաձայն, կրակողներին հաջողվել է թաքնվել: ՖԱԹՀ շարժման անդամ Միքին մոտ էր պաղեստինյան ղեկավար Յասեր Արաֆաթին: Նրա ղեկավարության ներքո հեռուստատեսությունն արտահայտում էր Պաղեստինի ազգային վարչակազմի պաշտոնական դիրքորոշումը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲ

Հունվարի 19-ին, ժամը 19:00, «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում կկայանա Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի երրորդ հազարամյակի, XXI դարի եւ 2001 թվականի անդրանիկ համերգը՝ Էդուարդ Թոփչյանի ղեկավարությամբ:

Ծրագրում՝

Յոհաննես Բրամս
Դաշնամուրի եւ նվագախմբի կոնցերտ թիվ 1
Մենակատար՝ Արեգ Սիմոնյան
Անտոն Բրուքներ
Սիմֆոնիա թիվ 4

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր՝ Էդուարդ Թոփչյան

ՀՖՆ-ի 2000/2001 թթ. համերգաշրջանի հովանավոր՝
AGBU-Հայկական բարեգործական ընդհանուր միություն

ԿԵՐԱՄԻԿԱ

Ուշադրություն դարձրեք հյուրանոցների լողասենյակի նորոգմանը

Միգուցե այստե՞ղ է Ձեր բիզնեսի հաջողությունը

«*Կերամիկա*» ընկերությունը քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն ընդունելու 1700 ամյակին նվիրված տոնակատարությունների կապակցությամբ *հյուրանոցային* շինարարությամբ զբաղվող կազմակերպություններին *բացառիկ* հատուկ գներով առաջարկում է լողասենյակի նորոգման համար անհրաժեշտ ամբողջական տեսականի.

կերամիկական սալիկներ, կերամիկական գրանիտ, ծորակներ, սանտեխնիկական կերամիկա, լողախցիկներ, կախովի առաստաղներ, հատուկ սոսինձներ, ջրատաքացուցիչներ, հայելիներ եւ հավելյալ պարագաներ

Դիմե՛ք մեզ, եւ մենք կանենք ամեն ինչ, որպեսզի կարողանաք ըստ պատշաճի ներկայանալ մեր հայրենակիցներին:

Հեռ. 61-63-00; Ֆաքս. 62-65-37; 52-94-49
E-mail: imex–m@mbox.intarnet.com

"Step by Step" Benevolent Foundation

Vacancy Announcement

The "Step by Step" Benevolent Foundation is seeking applications for a full-time position of Master Teacher Trainer for "Step by Step" educational Program.

The Master Teacher Trainer will be responsible for

- Planning and conducting major trainings for the program;
- Helping the Training Coordinator to develop training materials, modify and adapt curriculum;
- Providing ongoing training and technical assistance to the Preschool, Primary school and HED staff. This will be done by visiting each classroom and by joint meetings;
- Supervising the setting up of the classrooms, see that each classroom has the proper educational environment;
- Provide any information that will help staff, children, and families in the program.

Qualifications will include:

- Master's degree in education/pedagogy;
- Good knowledge of early childhood education;
- Experience in working with adult learners;
- Experience as a trainer and/or Pedagogical faculty;
- Interested in promoting new early childhood methods;
- Enthusiastic, creative, and flexible;
- Ability to work under pressure;
- Ability to travel;
- Good computer skills
- Quick learning skills;
- Fluency in Armenian, English, and Russian.

For submission of applications/CVs, please, contact "Step by Step" Benevolent Foundation at:
31 Giulbenkian St., apt. 20, Yerevan
Tel: 220442; 226996; E-mail: office@sbs.osi.am
Deadline for submission of applications is January 26, 2001, 5 p.m.

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ թռիչքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

@rminco Global Telecommunications — Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1373 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 17. 01. 2001 Գինը՝ 100 դրամ